

เขาเขียนคอลัมน์กันอย่างไร

การบรรยายพิเศษในวิชาการวรรณกรรมปัจจุบัน วันที่ 27 สิงหาคม 2528

วาณิช จรุงกิจอนันต์	วิทยากร
อุดร ฐาปนโสถ (คนเดิม)	วิทยากร
“ไพลิน รุ่งรัตน์”	วิทยากร
รศ.เรีนฤทธิ์ สัจจพันธ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ. รุ่งฤทัย “การบรรยายพิเศษวิชาการวรรณกรรมปัจจุบันครั้งที่สอง เป็นเรื่องที่วิทยากรทั้งหลายจะพูดถึง เรื่องของการเขียนคอลัมน์ ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งที่เราเรียนกัน เป็นเรื่องของสารคดี และอยู่ในส่วน ของประเภทต่าง ๆ ของสารคดี สารคดีประเภทที่นักศึกษาคงจะได้ อ่านกันบ่อยที่สุดที่เห็นก็คงจะเป็น เรื่องของการเขียนคอลัมน์ หวังว่าคงจะไม่มีใครตอบครูว่าไม่รู้ว่าการคอลัมน์คืออะไร ในวันที่ผู้ทำให้เกียรติ เป็นวิทยากรแก่เราท่านแรกเป็นสุภาพสตรี ซึ่งนักศึกษาได้เห็นหน้าตั้งแต่คราวที่แล้ว คราวนี้เธอมา ในชื่อว่า “ไพลิน รุ่งรัตน์” (ปรบมือ) ส่วนท่านสุภาพบุรุษที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ครู คือ คุณอุตร ฐาปโนสถ (ปรบมือ) มีนามปากกาว่า “คนเดิม” แล้วท่านสุดท้ายที่นักศึกษายากพบมาก คือ คุณวณิช จรุงกิจอนันต์ (ปรบมือ) ครูคงจะขอแนะนำท่านวิทยากรสั้น ๆ เพราะนักศึกษาก็คงจะรู้จักกันดีเกือบ ทุกท่านแล้ว

คุณไพลินรุ่งรัตน์เป็นคนเขียนคอลัมน์ทางด้านวิจารณ์วรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหนังสือสยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ และกวีวิจารณ์วรรณกรรมปัจจุบันนี้มากมาย หลาย ๆ ชิ้นนักศึกษาคงอ่านแล้ว รวมทั้ง หนังสือต่าง ๆ ที่เราจัดให้นักศึกษาอ่าน เพื่อจะทำรายงาน หรือว่าเพื่อที่จะอ่านประกอบการสอบ อะไรก็ตาม คงต้องพึ่งพาได้จากข้อเขียนของ คุณไพลิน รุ่งรัตน์ ซึ่งวันนี้คุณไพลินก็จะมาบอก ว่า การเขียนคอลัมน์วิจารณ์วรรณกรรมเป็นอย่างไร

ส่วนคุณ “คนเดิม” หรือคุณอุตร ฐาปโนสถ มีงานเขียนคอลัมน์อยู่ในนิตยสารสำหรับเด็กวัยรุ่นหลาย ต่อหลายเล่ม เช่น หนังสือเบรียว หนังสือลูคัส แล้วก็ยังเขียนในหนังสือเฟอร์รี่เจอร์รี่อีก

ส่วนคุณวณิช จรุงกิจอนันต์ ท่านทำงานทางด้านวรรณกรรมมากมายหลายอย่าง คือ เขียนเรื่องสั้น เขียนนวนิยาย...เขียนเรื่องสั้นก็เขียนได้ดีมาก จนกระทั่งได้รับรางวัลซีไรท์เมื่อปีที่แล้ว จากเรื่อง **ขอบ เดียวกัน** คงจำได้ แล้วก็นวนิยาย **เคหาสน์ดาว** ก็ไปสร้างเป็นภาพยนตร์ และตอนนี้กำลังเขียนนวนิยาย เรื่องใหม่อยู่ในสตูดิโอด้วย...นอกจากนั้นก็ยังเขียนหนังสือสำหรับเด็ก เขียนบทโทรทัศน์ แต่วันนี้คุณ วณิช จะมาพูดให้เราฟังเรื่องของการเขียนคอลัมน์ต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมาย คุณวณิชบอก ว่าหนังสือที่ออกมาทั้งหมดประมาณ 80% เป็นเรื่องของการเขียนคอลัมน์ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นคุณ วณิชก็จะพูดถึงเรื่องของการเขียนคอลัมน์ว่าทำอย่างไรกัน

จะขอเชิญ “คุณไพลิน รุ่งรัตน์” เป็นผู้พูดก่อนเป็นท่านแรก เพราะว่าท่านมีราชการจะต้องขอลากลับ ไปก่อน ขอเรียนเชิญให้พูดถึงในเรื่องของการเขียนคอลัมน์ทางด้านวิจารณ์”

คุณไพลิน “ขอบคุณค่ะ จะไปตัดผมแล้วลืมนิดไป ขอโทษที่ สัญญากันว่าเราจะเปลี่ยนหน้ามา ใช้นิพนธ์ แต่ลืมนิด แต่เปลี่ยนนิด ๆ นะ คือวงกระหัดกระหอบเข้าลิฟท์มาเดี๋ยวนี้เอง และก็จะ วงกระหัดกระหอบกลับไปที่เดิมด้วย เวลาที่อาจารย์บอกให้พูดถึงเรื่องเขียนคอลัมน์อาจารย์ ทำเสียงซีเรียสมาก แต่จริง ๆ แล้ว การเขียนคอลัมน์จริง ๆ แล้วไม่ซีเรียส แต่พอเขียนเสร็จแล้ว คนอ่านซีเรียสมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียนพออ่านคอลัมน์วิจารณ์ที่ไร จะต้องมีอาการขบเขี้ยว

เคี้ยวฟัน ทำหน้า ทำตา มีเสียงอะไรต่าง ๆ เยอะแยะเลย ใครที่เป็นนักเขียนและนั่งอยู่ที่นี้สักวันอาจจะต้องทำหน้าที่แบบนั้นเวลาอ่านงานวิจารณ์ และเขาพูดกันว่าไม่ใช่ความจริง เป็นความเท็จ เขาบอกกันว่า “โพลิน รุ่งรัตน์” เป็นคนที่ปากหมาที่สุดเลย ในจำนวนนักวิจารณ์ เขียนอะไรก็ไม่รู้ ปากร้าย แต่ความจริงแล้วในข้อเขียน “โพลิน รุ่งรัตน์” ไม่เคยเขียนอย่างนั้นเลย ไม่เคยเขียนร้าย ๆ เลย ไม่เชื่อลองไปอ่านได้ เขียนดี ๆ ทั้งนั้น แต่ปากตัวจริง ไม่น่า แต่คุณเวลารู้จักจะรู้จักผสมกัน ก็เลยกลายเป็นว่า “โพลิน รุ่งรัตน์” พอแอบไปใช้นามปากกาอื่น ไม่มีใครรู้จักว่าเป็น “โพลิน รุ่งรัตน์” ไม่มีใครตำคานั้นเลย คนนั้นได้รับคำชมว่าเป็นคนเขียนหนังสืออะลุ่มอล่วย เป็นคนอย่างนั้นเป็นคนอย่างนี้ แต่อย่าให้รู้ว่าเป็นคนเดียวกับ “โพลิน รุ่งรัตน์” รับรองนามปากกาหน้าปากไม่ดี เพราะฉะนั้นมันเป็นการประสานอย่างหนึ่ง ระหว่างตัวบุคคลกับงานเขียนหลักในการเขียนวิจารณ์จะถือเอาไว้ 3 ข้อ เวลาเขียนลงหน้าสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ หรือที่หน้าอื่น ๆ ที่มีใครก็ตามขอมา ข้อแรก จะต้องมีการ สารที่จะส่งไปยังผู้อ่าน จะพิจารณาเป็นอันดับแรก เห็นหนังสือเล่มหนึ่งไม่ใช่หมายความว่าต้องวิจารณ์ทันที หนังสือเล่มนี้เป็นต่ายร้าย ตืออย่างไรจะต้องวิจารณ์ให้ได้ ทำไม่ได้ จะต้องมาอ่านก่อน แล้วถ้าหากไม่มีอะไรจะต้องวิจารณ์เพื่อไปสู่คนอ่านก็จะไม่วิจารณ์ แต่ถ้ามันมีอะไรมีอะไรในที่นี้คงยาวความมากถ้าอธิบายว่าอะไรในที่นี้คืออะไร แต่ต้องวิจารณ์ให้ได้ทำไม่ได้ จะต้องอ่านเสียก่อนเพื่อจะดูว่าเมื่อเราวิจารณ์งานชิ้นนี้ออกไปให้คนอ่านได้อ่านกันแล้ว คนอ่านได้รับอะไรเพิ่มมากขึ้น ได้รับข้อคิด แง่คิดอะไรต่าง ๆ ที่เราปรารถนาจะให้ หรือว่าคนเขียนเขามีอยู่แล้วเขาจะสื่อออกไปมีหรือเปล่า ถ้าไม่มีเลยคือว่าไม่ได้ตำหนิ ไม่ได้หมายความว่าหนังสือหลาย ๆ เล่มที่ไม่ได้วิจารณ์เป็นหนังสือที่ไม่ได้มีสาระ บუნเล่มก็วิจารณ์ไม่ทันจนกระทั่งตรอบไปเลย หมายความว่า มันหมดจากตลาดไปแล้ว หรือว่ามันล้าสมัยไปเสียแล้วก็เลยวิจารณ์ไม่ทัน เพราะฉะนั้นอย่าเพิ่งเข้าใจผิดแต่พูดให้ฟังก่อนว่า สารหรือสารเป็นสิ่งแรกที่พิจารณา มีหลายเล่มเลยที่อ่านดูแล้วมีความรู้สึกที่ไม่ต้องเขียนก็ได้มั้ง เพราะว่าคนอื่นเขาเขียนประเด็นเหล่านี้เอาไว้แล้ว แล้วก็ไม่มีอะไรมาก หรือวิจารณ์ไปแล้วอาจจะทำให้คนเขียนหมดกำลังใจไปเลย แล้วคนอ่านก็จะถามว่าแล้วเขียนมาทำไม เหมือนกับที่อาจารย์บุญเหลือพูดไว้ว่า ถ้าหากมีหนังสือวรรณกรรมสักเล่มหนึ่ง แล้วก็หนังสือที่มันไม่มีอะไรดีเลย ไม่จำเป็นต้องวิจารณ์ เพราะถ้าวิจารณ์ไปก็เหมือนกับว่าคนนั้นขี้ริ้วจิ้งเลย ขี้ริ้วตั้งแต่หัวจรดเท้า ตรงนั้นก็ไม่สวยตรงนี้ก็ไมสวย เป็นสารอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าเราบอกคนอ่านว่าไม่มีอะไรดีเลยเล่มนี้ คุณไม่ต้องอ่านหรอก เพราะฉะนั้นคุณมาวิจารณ์ทำไม เขียนมาทำไม จะไม่ให้คนอ่านเขาซื้อหนังสือเล่มนี้ใช่ไหม ถ้าหากมีหนังสือแบบนั้นจะไม่วิจารณ์ แต่ถ้าวิจารณ์และมีข้อตำหนิด้วย หมายความว่าข้อตำหนินั้น หรือสิ่งซึ่งเขียนลงไปเขามีข้อนี้จริง แต่ถ้าวิจารณ์และมีข้อดีอีกมากมาย หรือมีข้อที่อยากจะตำหนิจริงเหมือนกับบางเล่มเข้าลักษณะที่ว่า มันไม่ดี แต่

เมื่อถ้าเราไม่พูดถึงเรื่องนี้เลย ก็จะมีการเขียนตามกันอีกเป็นร้อย ๆ เล่ม จึงต้องทำอะไรสักอย่างที่เราจะบอกเขาว่า สารที่คนเขียนออกมาเนี่ยมันจะก่อให้เกิดผลอย่างไรในสังคม แต่ไม่ได้หมายความว่าเอามาเขียนด่า มันไม่ใช่อะไร แล้วมาแจกแจงรายละเอียด ไม่ใช่ แต่อาจจะเอามาเขียนว่าคนกำลังเขียนเรื่องแบบนี้มากเกินไปแล้วละ เลิกเขียนได้แล้ว

เมื่อดูสารหรือสารจากงานเขียนขึ้นนั้นแล้ว ยังไม่พอสำหรับที่จะเขียนคอลัมน์วิจารณ์ในหนังสือพิมพ์ หนังสือนิตยสาร ยังต้องดูว่าคอลัมน์ที่เราได้มันมีขนาดหรือจำนวน หรือความยาวที่เขากำหนดประมาณสักเท่าไร ไม่ได้หมายความว่าเราจะเขียนวิจารณ์ทุกเล่มได้ยาวเหยียดทุกชิ้นเสมอไป บางชิ้นเราอยากเขียนยาวมากเลย แต่มันจำกัดว่าจะเขียนขึ้นนั้น สารนี้ ลงที่ไหน ลงที่หนังสืออะไรสักเล่ม แล้วเล่มนั้นมีหน้าให้เราแค่สามหน้าเท่านั้นเอง เราอยากเขียนลง 20 หน้าเขียนไม่ได้ อยากจะเขียนลง *โลกหนังสือ* 15 หน้าเขียนได้ สมัยหนึ่งเคยเขียนลง 15 หน้าได้ แต่ 15 หน้าเขียนลง *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์* ไม่ได้ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์รับได้มากที่สุด 5-6 หน้า เคยส่งเรื่องไป 7 หน้า ต้องวอนไหว้กันขอให้ลงทีเดียวหมดเลย เพราะถ้าไม่ลงทีเดียวหมดเลยจะไม่สนุกอะไรอย่างนี้ แต่ก็ต้องไปบังคับ ชูเชิญ เบียดบัง อะไรต่าง ๆ นานาเขา เพราะฉะนั้นขนาดหรือจำนวนเป็นเรื่องสำคัญในการเขียนคอลัมน์ หนังสือบางเล่มงานวิจารณ์ขอให้สั้น ๆ มันก็เกิดผลเสียเพราะการขอให้สั้น ๆ มันจะทำให้เราไม่สามารถจะพูดรายละเอียดได้ทั้งหมด บางเล่มซึ่งจำเป็นต้องพูดยาวเหลือเกินอย่างเช่น *คลังสูงซุงหนัก* อยากจะพูดยาว ๆ สำหรับเรื่องนี้ก็เลยต้องขอเนื้อที่เป็นสองฉบับ ซึ่งนาน ๆ ครั้ง และบรรณาธิการก็คงจะไม่ยอมเสมอไปสำหรับเรื่องการวิจารณ์หนังสือ หรืออย่างเรื่อง *ปูนปิดทองก็วิจารณ์สองฉบับ*

นอกจากสาร ความยาวแล้ว มีอีกอันหนึ่งซึ่งเป็นอันที่ทำให้งานวิจารณ์น่าสนใจมากขึ้นก็คือ *กลวิธีในการวิจารณ์* กลวิธีในการวิจารณ์หรือการเขียนคอลัมน์วิจารณ์ พยายามเหลือเกินที่จะดูว่าเรากำลังจะส่งสารอะไร และสารอันนี้ควรจะใช้วิธีไหน ถ้าหากว่าเป็นการวิจารณ์หนังสือ สมมติว่าวิจารณ์นวนิยายสักเล่มหนึ่ง ลักษณะที่นิยายเล่มนี้คนเขียนค่อนข้างเป็นคนเก่าแล้วก็มีชื่อเสียงอยู่แล้ว ถ้าเราจะวิจารณ์หนังสือเล่มนี้เราจะใช้กลวิธีแบบไหน จะต้องดูว่าคนเขียนคนนี้มีชั่วโมงบินมากแล้ว ถ้าจะพูดตรง ๆ กับท่านออกไปว่า ไม่ดีเลย ไม่สนุกเลย ไม่มีอะไรเลย แต่ถ้าหากว่ากรณีที่หนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสือที่เหมือนกับไม้อ่อนโคลมาในวรรณพิภพ อะไรทำนองนี้ ถ้าหากว่าตั้งท่าไว้เลยว่าไปให้เรียบร้อยเลย พูดไปเลยว่า ใช้ไม่ได้ คนเขียนคนนั้นจะรู้สึกเหมือนกับปลาในเข่งถูกตีแรง ๆ ก็คงจะแบนแต่ดแต่ไปเลย เป็นเทคนิคส่วนตัวที่จะดูว่าคนเขียนเป็นใคร อาจจะเป็นด้วยสาเหตุนี้ก็ได้ที่ “ไพลิน รุ่งรัตน์” ได้ชื่อว่าเป็น *นักจุมพิตมรณะ* คือเป็นจุมพิตที่ทำให้ตายไปเลย หมายความว่า “ไพลิน รุ่งรัตน์” จุมเมื่อไหร่คนนั้นก็ตายไปเลย เมื่อไหร่ที่บอกว่าเล่มนี้ดี คนนั้นก็ตายไม่ต้องเกิดเพราะว่าชมว่าดีซะแล้ว ชมว่าดีมากนี่คนเขียนใหม่ ๆ ที่ได้

คำชมก็ผยองหรือว่าลืมหิว หรือว่าเหลิง ก็เป็นอันว่าเลิก ไม่ต้องเกิดกันอีก เขาบอกกันว่านักเขียนใหม่ ๆ ที่ได้คำชมให้ระวังให้ดีจะเป็นจุมพิตมรณะเพราะฉะนั้นตัว “ไพลิน รุ่งรัตน์” ระยะเวลาหลังนี้ต้องระวังเพราะไม่ว่าเขียนอะไรเดี๋ยวจะกลายเป็นจุมพิตมรณะ หรือปากหมาได้ทั้งสองด้านไม่รู้เป็นอะไรกันแน่ ในกรณีที่เราเรียนวรรณคดีวิจารณ์แต่เราจะทำอย่างไรให้มันเหมาะที่จะเป็นงานที่คนทั่วไปอ่านมากกว่าที่จะเป็นงานสำหรับให้อาจารย์ตรวจ เพราะเวลาให้อาจารย์ตรวจมีอะไรหน้าไหน ต้องใส่ละเอียดหมดเลย เรียกว่าพูดถึงเรื่องภาษาตั้งแต่หน้าที่ 1 ถึงหน้าที่พัน เราไม่เว้นสักคำเดียวในรายงานมี 55 หน้า ซึ่งไม่สามารถลงนิตยสารได้ หรือว่าเขียนเป็นข้อหมดเลย ข้อหนึ่ง ข้อสอง ข้อสาม ข้อสี่ พอไปลงนิตยสารมันคงแปร่ง ๆ เพราะฉะนั้นวิธีดึงหลักการทั้งหมดเอามาเข้าเป็นคอลัมน์ เราจะทำอย่างไร คือก่อนที่ทำงานวิจารณ์ชิ้นแรกในชีวิตที่เป็นหนังสือหรือเป็นคอลัมน์ เป็นงานที่วิจารณ์คุณสุชาติ โดยใช้นามปากกาอื่นและเป็นงานที่ลือลั่นมากในยุทธจักร เพราะว่าไม่มีบรรทัดไหนที่ชมเลย เธอค่าทุกบรรทัดเลย และไม่รู้ตัวเองว่าค่าเพราะอะไร เพราะว่าตอนที่ทำงานวิจารณ์ชิ้นนั้นทำด้วยไฟ ทำด้วยความรู้สึกที่ว่า ทันที่ที่อ่านหนังสือเล่มนี้แล้วมันไม่ถูกใจ เพราะฉะนั้นจะต้องทำอย่างไรที่จะให้คนเขียนรู้ให้ได้ โดยไม่สนใจคนอ่านเลยช่วงนี้ คนเขียนต้องรู้ว่าเราไม่ชอบใจ ไม่พอใจขนาดหนัก และเราต้องเขียนทุกอย่างที่เราพอใจลงไป มาอ่านต้นฉบับชิ้นนี้ดู มีบรรทัดชม 2 บรรทัด ที่ว่ามันก็มีดีเหมือนกันแหละ ในจำนวน 40 ชิ้นมีดีอยู่ 5 คือ หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า จบเท่านั้น นอกนั้นก็เป็น ไอ้โฮ ไม่นึกเลยว่าจะเป็นอย่างนี้ อย่างนั้น อะไรก็ไม่รู้เยอะเยอะไปหมดนั้นเป็นงานวิจารณ์ชิ้นแรก ทำขึ้นมาโดยออกมาจากข้างในอย่างเดียว หมายความว่าถ้าจะเกลียดเราต้องแสดงออกมา ไม่ได้นึกถึงหลักการวรรณคดีวิจารณ์ที่เรียนมาแม้แต่นิดเดียว พูดมาด้วยความรู้สึกทั้งหมด เพราะฉะนั้น อันหนึ่งที่เราจะต้องประยุกต์ให้เข้ากันคือ ไฟความกล้ากับหลักการที่เราเรียนมา จับสองอันนี้มารวมกันได้เมื่อไหร่ แล้วถอดเครื่องทรง หนึ่ง สอง สาม อะไรต่าง ๆ ออกไปให้ได้ ถ้าถอดไอ้ตัวที่ทำให้ซีเรียสออกไปได้ เพราะฉะนั้นเรื่องของไฟ เรื่องของความกล้าที่จะเขียนมาประยุกต์เข้ากับเทคนิคของวรรณคดีวิจารณ์ที่เราเรียนมาก็จะออกมาเป็นคอลัมน์สำหรับการวิจารณ์ได้ กลวิธีอันนี้ที่ว่าค่อนข้างซีเรียส ค่อนข้างเป็นเรื่องเป็นราว เราอาจจะปรับโดยไม่พูดถึงหนังสือ แต่จะเป็นคอลัมน์ในการแสดงความคิดเห็นเฉย ๆ เช่น แสดงความเห็นที่เกี่ยวกับเรื่องการวิจารณ์ แสดงความเห็นเกี่ยวกับคนนั้นคนนี้ พูดว่าอย่างนั้นอย่างนี้ หรือให้สัมภาษณ์ว่าอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งถือว่าเป็นคอลัมน์วิจารณ์ด้วยเหมือนกัน ถ้าไม่วิจารณ์ตามหนังสือก็อาจจะออกมาในรูปของการเขียนจดหมาย ก็อาจจะเขียนว่า คุณนักอ่านที่คิดถึง แล้วก็พูดไป แล้วลงชื่อ “ไพลิน รุ่งรัตน์” เพื่อบอกว่าเกิดอะไรขึ้น เป็นวิธีหนึ่ง หรืออาจจะทำเป็นการถาม การตอบ เป็นลักษณะของการสัมภาษณ์ ซึ่งส่วนมากจะออกมาจากความรู้สึกล้วน ๆ มีเป็นบางชิ้น โดยเขียนออกมาก่อน

ข้างพิถีพิถันและตั้งใจจริง ๆ โดยสื่อในเรื่องอารมณ์ออกมา และอีกอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นประจำคือ ในเรื่องของภาษามักใช้ภาษาผิด ๆ เป็นประจำ ไม่อาจใช้ภาษาให้สวย ๆ ได้ หรือเกิดภาพพจน์ อย่าง รงค์ วงศ์สวรรค์ เคยมีอาจารย์ บอกว่า ไพลีน เขียนหนังสือประหลาดชอบมีสำนวน แปล่ง ๆ อยู่เสมอ เพราะชอบเล่นภาษาซึ่งเป็นความตั้งใจของตัวเอง รวมทั้งชอบทวิจารณ์ ถ้า ใครสังเกตจะบอกว่าเขียนได้อ่างไร ยาวตั้งวันหนึ่ง ถ้าจำไม่ผิดเรื่องที่ยาวที่สุดคือเรื่องผลพวง แห่งความคับแค้น”

รศ. รื่นฤทัย “ต้องขอบคุณคุณ “ไพลีน” ที่ให้ความรู้เรื่องการเขียนคอลัมน์ ได้หมดจดเท่าที่มีเวลาพอ อยู่กับเราได้” วิทยากรอีกท่านหนึ่งก็คือคุณอุตร หรือคุณ “คนเดิม” อยากให้นักศึกษาได้ฟังการเขียน คอลัมน์อีกแบบหนึ่ง ไม่ได้เป็นการวิจารณ์หนังสือแต่เป็นคอลัมน์ที่... ไม่รู้จะเรียกอะไรดี แต่เป็น คอลัมน์แบบที่คุณคนเดิมเขียนตั้งหลายเล่ม ที่วางจำหน่ายตอนนี้ อย่างเช่นหนึ่งถ้วยกาแฟ เคยลง ในหนังสือเปรี้ยวเป็นต้น และ ครานี้แหละไม่รู้เรื่อง และเล่มสุดท้ายเพิ่งออกคือ ชุดสมบัติใน ป่าช้าเวตาล ขอเรียนเชิญคุณคนเดิม พูดถึงเรื่องของการเขียนคอลัมน์ และก็ประสบการณ์ต่าง ๆ”

“คนเดิม” “ก่อนที่คุณไพลีนจะไปผมก็ตั้งข้อสังเกตว่า ความจริงก็เป็นหลักเหตุผลง่าย ๆ ว่า คุณ ไพลีน “ปากหมา” เพราะเหตุนี้จึง “จุ่มมรณะ” ปากหมาจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ จุ่มที่ต้นคอ และผมก็อยากจะได้จุ่มสักจุ่ม ถ้าให้ผมพูดในนามของ “คนเดิม” หรือของคุณอุตร ราบโนสก็ รู้สึกมันขัดแย้งกันอยู่สองคนนี่ ผมเขียนคอลัมน์ลงในเปรี้ยวเป็นการตอบจดหมายวัยรุ่น และ เดียวนี้รู้สึกว่ายูนิเวนนิมอ่านแนวปรัชญา ยูนิเวนนิมเริ่มซีเรียสมากขึ้น อีกเล่มเขียนลงหนังสือ เพอร์นิเจอร์ และเขียนลงในนิตยสารไปเหมือนกัน เขียนใจคดลก แต่ว่าไม่ได้ลงชื่อ “คนเดิม” แต่เขียนครั้งเดียวนิตยสารจึงไป ผมสงสัยว่าผมจะเป็นตัวการ ที่นี้ผมไม่ทราบว่าจะประสงค์ ของอาจารย์จะให้ผมพูดอะไร”

รศ. รื่นฤทัย “เวลาที่เขียนคอลัมน์ทำอย่างไร หัวตุ๊ดตืบจากไหนคะ”

คนเดิม “ไม่ยากเลย ก็ชุดเอา... หนังสือที่คุณยังไม่ได้อ่านหรือว่าหนังสือภาษาอังกฤษ แล้วเรา ก็เลือกเรื่อง วิธีการเลือกเรื่องมี 2-3 อย่าง คือ หนึ่ง เป็นเรื่องที่สนใจของคนทั่วไป สอง เรื่อง ที่มันอยากรู้ สาม เรื่องที่มันแปลกประหลาดทั้งหลาย เช่น คนมี 2 หัว สำหรับในคอลัมน์ลดนาก็อาศัยการอ่านมาก”

รศ. รื่นฤทัย “แล้วเรื่องที่ใช้อารมณ์ขันในการเขียน จำเป็นไหมในการเขียนคอลัมน์”

คนเดิม “คือว่าถ้ามันซีเรียสคนเขาก็ไม่อ่าน คือเราต้องทำเรื่องที่ยากที่สุดให้กลายมาเป็นเรื่อง ที่อ่านง่ายง่าย ผมคิดว่าเป็นเทคนิคแต่ละบุคคล”

รศ. รื่นฤทัย “นี่ตกลงว่าในคอลัมน์ต่าง ๆ ที่คุณคนเดิมเขียน ส่วนมากจะมาจากหนังสือของฝรั่งเป็น ตัวอย่างใช้ใหม่ อย่างเช่นเรื่องอะไรบ้าง”

คนเดิม “ขณะนี้ผมรับหนังสือประจำรายวันก็เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด คือ บางกอกโพสต์ เดอะเนชั่น นิตยสารก็รับ โทมัส กับ นิวสวีค”

รศ. รื่นฤทัย “วิทยากรท่านที่สามนี้ท่านครองพุดอยู่นานแล้ว ท่านก็เป็นวิทยากรที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งทุกครั้งไป และปรากฏว่าท่านได้พุดเป็นคนสุดท้ายทุกทีไป คือคุณวาทิช จรุงกิจอนันต์ คุณวาทิช มีงานเขียนเยอะแยะมากมายไปหมด เสียหายที่ว่าไม่ได้หยิบหนังสือของคุณวาทิชมาไว้ด้วย”

วาทิช “เพื่อให้เหมาะกับนักศึกษา ผมก็จะจดเป็นหัวข้อ ๆ เอาไว้ว่าจะได้สะดวกกับการจดว่ามีอะไรบ้างเกี่ยวกับการเขียนคอลัมน์ ผมไม่เคยคิดว่าจะเป็นคนเขียนคอลัมน์มาก่อน มันเกิดขึ้นโดยบังเอิญ คือตอนนั้นเริ่มเขียนเรื่อง นักเขียนไทยเวลาเริ่มมีชื่อ มีคนอ่าน มีคนรู้จัก ก็มักมีคนชวนให้มาเขียนคอลัมน์ประจำ ตอนผมกลับจากเมืองนอก งานคอลัมน์อันดับแรกก็คือ สนทนา ประสาธน์ คุณสุวรรณี สุคนธาชวนให้มาเขียนคอลัมน์ด้วยกัน ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความรู้ของตัวเอง ควรเขียนคอลัมน์อะไรได้ หรือจะเขียนเรื่องทำนองไหนก็กลับไปนั่งคิดว่าถ้าตัวเองเขียนคอลัมน์ประจำจะทำอย่างไร

ประการแรกจะต้องหาเรื่องที่จะทำให้ตัวเองสามารถเขียนไปได้ตลอด หมายความว่าไม่ใช่บางครั้งเดียวหรือสองครั้งจบ สามครั้งจบ ฉะนั้นก็ต้องสร้างเป็นตัวละครขึ้นมาคร่าว ๆ และยึดวงนอกไว้เป็นหลัก ว่าเรื่องวงนอกมันสัพเพเหระ หรือเป็นเรื่องส่งเดช โทก ออะไรต่อมิอะไรสารพัด ในการเขียนคอลัมน์ครั้งแรก คือ คอลัมน์สนทนาประสาธน์ซึ่งไป ๆ มา ๆ แล้วกลายเป็นคอลัมน์ที่รู้สึกตัวเองพอใจที่สุด มากกว่าคอลัมน์อื่น ๆ แต่พอเขียนไประยะหนึ่งก็เบื่อ การเขียนคอลัมน์เนี่ยความจริงแล้วสมัยก่อนนั้นไม่มีหรอก มาเริ่มที่หน้ากระดาษมาก ๆ สมัยก่อนเวลาที่เขียนคอลัมน์อะไรต่าง ๆ เขาจะทำในลักษณะของหนังสือไม่ให้คอลัมน์ตัวบุคคล ส่วนใหญ่ไม่มีนามปากกาว่าจะกำหนดว่าจะเป็นคนนั้นคนนี้ พอระยะหลัง ๆ มา หนังสือมันมีหน้ามากขึ้น โอกาสว่าหน้ามากขึ้นก็ต้องการให้รู้ลักษณะคนเขียนขึ้นมา คือมันมีคนติดคอลัมน์ ว่าพอเปิดหนังสือจะต้องอ่านหน้านี้ เพราะหน้านี้คนนี้เป็นคนทำคนเดียว แล้วก็ยกเป็นคอลัมน์ประจำ การเขียนคอลัมน์ก็แพร่หลายขึ้นมา ที่นี้หนังสือก็ออกมากขึ้น ๆ ในระยะหลัง ๆ ก็ต้องการคนเขียนคอลัมน์มากขึ้นเพราะมันง่ายกว่าที่จะไปหาเรื่องอะไรมาลง พอเขียนคอลัมน์ไปลงแล้วปรากฏว่าบางคนยังไม่ทันจะเขียนหนังสือเป็นเลย เขามีคอลัมน์ไว้ให้แล้ว คอลัมน์จึงค่อนข้างทรุดโทรมที่พูดถึงคือหนังสือพิมพ์รายวันและ แมกกาซีนหลาย ๆ ฉบับ คนเขียนคอลัมน์ได้ประการแรกต้องมีความเชื่อมั่นบางประการว่า ตัวเองสามารถจะเขียนไปได้ตลอด อย่างน้อยที่สุดจะต้องดูว่าคน ๆ นี้ สามารถจะเขียนคอลัมน์นี้ได้ตลอด ไม่ใช่เขียนได้ 3 บท พอหลังจากนั้นไม่รู้จะเขียนอะไรและเนื้อที่เขากำหนดไว้ให้แล้ว มันไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะต้องรู้ โดยบรรณาธิการหรือคนเขียนเองว่า คน ๆ นี้สามารถจะเขียนไปได้เรื่อย ๆ ตลอด ถึงเวลาส่งต้นฉบับก็ต้องได้ต้นฉบับ

ไม่ใช่พอถึงเวลาก็ผลัดไปอาทิตย์หน้า อาทิตย์นี้เว้นไปก่อน หากคนเขียนแทน มันมีปัญหามาก และเขาจะต้องเข้าใจว่าคนเขียนไปแล้วคนอ่านพอใจน่าจะมี ไม่ใช่เขียนไปแล้วปรากฏว่าไม่มีใครอ่าน หรือไม่รู้ว่าคุณเขียนคอลัมน์นี้คือใคร เขียนเรื่องอะไรไว้บ้าง

อีกประการคือหนังสือเขามีเนื้อที่ไว้ให้เสมอ มีเนื้อที่ไว้บริเวณนี้หน้า 4 คอลัมน์ช่วงนี้ จะเป็นเนื้อที่ของคนนี้ ในวันนั้นวันนี้ จะต้องมีการเขียนทุกวัน อย่างคุณ ชุม ใน *ไทยรัฐ* เขียนทุกวัน เว้นวันอาทิตย์อะไรทำนองนี้ มันจะมีเนื้อที่ไว้ให้ว่าเปิดมาปั๊บจะต้องเจอ มันจะต่างกัน การเขียนคอลัมน์มันจะต่างกับงานเขียนที่ไม่ได้ลงชื่อ ประการแรก คือประกาศว่า คอลัมน์นี้คนนี้เป็นคนเขียน คอลัมน์นี้มันมีลักษณะเฉพาะว่า เมื่อเปิดถึงหน้านี้ เปิด*ไทยรัฐ*ขึ้นมาหน้านี้จะต้องเจอภาพ จะต้องเป็น *มังกรห้าเล็บ* ซึ่งเป็นว่า เป็น*ไทยรัฐ*หรือเป็น*มังกรห้าเล็บ*ก็ได้ แต่ขณะที่คุณประสบมา มันจะเป็นหนังสือเล่มนั้น ไม่ใช่ตัวคนเขียน ขณะที่คุณเปิดหน้าข่าวหรือหน้าอะไรขึ้นมา มันจะเป็นใครคนใดคนหนึ่ง แต่ถ้าเป็นคอลัมน์มันจะเป็นตัวบุคคลนั้น คนเขียนคอลัมน์ที่มีคนอ่านติดมาก ๆ มีคนให้ความเชื่อถือมาก ๆ มันจะค่อนข้างที่จะไว้เนื้อเชื่อใจ ให้ความไว้วางใจ มีศรัทธา เปรียบได้ว่า สมมติว่า *มังกรห้าเล็บ* จะพูดอะไรให้คนฟัง คนจะอ่าน คือเป็นตัวบุคคล และทุกคน ๆ นั้นอันนี้เป็นเรื่องที่ไม่ใช่สร้างขึ้นม่าง่าย ๆ ไม่ใช่ใครสามารถจะทำได้ เกณฑ์ในการเขียนคอลัมน์ก็มีเท่านี้

ที่นี้มาถึงตัวผม ว่ามีหลักเกณฑ์อะไร ความจริงแล้วหลักเกณฑ์ผมมีคร่าว ๆ ในใจว่า หนังสือเล่มนั้นมันเป็นหนังสืออะไร คนอ่านวัยใด อันนี้เราดูก่อนที่จะเขียนว่าคนอ่านคือใคร ผมเขียนคอลัมน์มาเยอะ ประเภทเดียวกับที่คุณอุดร คือเขียนแล้วเจ๊งคามือนี้ผมทำมากกว่า คือเขียนหลายฉบับขึ้นก็เจ๊งนับ หนังสือประเภทนี้พอเขียนขึ้นมาเล่มหนึ่งก็เขียนตาม ๆ กันขึ้นมา และก็ไม่ใช่เปลี่ยนวิธีการคือคนทำหนังสือก็ซังกะตายทำ ส่วนใหญ่อยากจะทำหนังสือแล้วก็เชิญนักเขียนดัง ๆ มาเขียน ซึ่งผมว่ามันไม่ได้ช่วยหนังสือเล่มนั้นเท่าไร นักเขียนที่มีชื่อนั้น เป็นตัวประกอบเท่านั้นเอง คนทำต้องเก่ง การที่เปิดหนังสือขึ้นมาแล้วบอกให้ช่วยเขียนคอลัมน์ให้หน่อย มันไม่เกิดประโยชน์ คนไม่ได้ซื้อหนังสือเล่มหนึ่งเพียงเพราะว่ามีใครคนใดคนหนึ่งไปเขียนคอลัมน์ มันเป็นการจู่โจมสรว้อยระดับอะไรมากกว่า แต่คนยังไม่ยอมเปลี่ยนความคิดอันนี้ ผมก็ไม่เข้าใจเหมือนกัน คนทำหนังสือนี้อาจเรียกได้ว่าไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง เพราะถ้ามีความเป็นตัวของตัวเอง ทุกคอลัมน์นี่คนจะศรัทธามาก นี่เป็นปัญหาแรก ต้องรู้ว่าแนวนโยบายที่แน่นอนแน่ชัดก่อนไม่ใช่คิดว่านี่มันเก๋มันอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ตรงนี้มันควรจะมาก็มาตามคนเขียนอ้างความจำเป็น เหมือนอย่างทำหนังสืออะไรขึ้นมาไม่รู้ทำหนังสือไป มาตาม “คนเดิม” ไปเขียนจะเขียนได้ตลอดหรือ นี่เป็นปัญหาอยู่เวลานี้ และตลาดหนังสือ วงการหนังสือ การทำหนังสือมันเปลี่ยนไปมากกับในสมัยที่ผ่านมา ๆ มา ใครคนใดคนหนึ่งที่จะรักกันเหลือเกิน มีจิตใจ มีอุดมคติ

ร่วมกัน อุดมการณ์สอดคล้องกัน อยากจะทำหนังสือเล่มหนึ่งให้มันอยู่ได้ด้วยตัวเอง เต็มวันนี้ทำไม่ได้แล้ว ทำได้ก็เป็นเรื่องมหัศจรรย์มาก หนังสือเดี๋ยวนี้ผู้สามารถจะทำได้มักจะเป็นโรงพิมพ์ส่วนใหญ่หนังสือออกมาสังเกตเป็นของโรงพิมพ์หรือเป็นของเจ้าของโรงพิมพ์ เป็นของใครต่อใครทั้งหลาย แทนมันว่างเขาต้องการจะให้มันงานเผยแพร่อยู่ตลอดเวลา สังเกตดูซี หนังสือใหม่ ๆ เป็นของโรงพิมพ์ส่วนใหญ่ 80% เห็นจะได้

ที่นี่ ก่อนที่จะลงมือเขียนคอลัมน์ เราควรจะรู้ว่าหนังสือนั้นเป็นหนังสืออะไร คือถ้าเป็นหนังสือผู้หญิง ควรจะเขียนอย่างไร ถ้าเป็นหนังสือผู้ชายเราควรจะเขียนอย่างไร หรือแมกกาซีนเล่มนี้วัยรุ่นอ่าน เราควรจะเขียนลักษณะไหน หนังสือรายวันอันนี้ชาวบ้านอ่าน อันนี้ปัญญาชนหน่อยอ่าน เราควรจะตั้งรู้ในใจเพื่อที่จะคิดว่าเราจะได้ไม่หลง

ผมไม่ค่อยเห็นด้วยกับการวิจารณ์ของคุณไพฑูริย์เท่าไร การวิจารณ์ผมว่ามันน่าจะต้องมี คือคนวิจารณ์ต้องมีจุดยืนที่แน่นอนและมั่นคง และอยู่ที่เดียวในภาวะในการวิจารณ์งานเล่มนั้น ๆ อยู่ที่เดียว คือจะเอาอะไรไปอยู่ในหนังสือเล่มนั้น ตัวเราเองมีความเคยชิน ในแง่ปรัชญา ในแง่จิตวิทยา ในแง่ของสุนทรียภาพ ในแง่อะไรสักอย่าง ต้องเจาะเข้าไปตรงนั้น ส่วนอื่นเป็นส่วนประกอบไม่ใช่ว่าพูดกว้าง เหมือนจับปลาโยนลงไปแปลงแล้วก็ได้ ไม่ใช่การวิจารณ์ที่ถูกต้อง ผมว่ามันไม่เกิดสติปัญญาของคนอ่าน การวิจารณ์น่าจะคิดถึงคนอ่านก่อนคนอื่น ไม่น่าคิดถึงนักเขียน นักเขียนก็ไม่เกี่ยวอะไรกับหนังสือวิจารณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น ตัวนักเขียนเองก็ไม่ควรจะรู้สึกเกี่ยวข้อง การวิจารณ์นี้พบว่าเราต้องทำความเข้าใจกันอีกเยอะ เรื่องการวิจารณ์มีข้อดีที่อ่านแล้วจะทำให้เกิดสติปัญญาในวงกว้าง อย่างน้อย คือ มันต้องรู้ตัวเองแน่นอน รู้เขารู้เรา เป็นใครอย่างไร และดูหนังสือที่เขียน คือถ้าหนังสือเล่มนี้เขียนให้วัยรุ่นเขาอ่าน วัยรุ่นนี่เป็นคนที่ไม่...คืออย่างหนึ่งที่ผมอยากจะบอกก็คือ เมื่อเราเขียนคอลัมน์ใด ๆ ก็ตาม หรือเขียนหนังสือใด ๆ ก็ตาม เราจะต้องพยายามหาเสน่ห์ของตัวเองให้ได้ คือถ้าเราเขียนไปโดยที่ตัวเองไม่รู้ว่าเป็นใครให้อ่าน เขียนไปทำไม เขียนไปเพื่ออะไร เขียนไปแล้วคนเขาจะชอบตรงไหน หรือไม่อ่าน หรือเราเองไม่รู้สักชอบที่เราเขียน อ่านเราก็ไม่อ่าน คือจะเขียนมันก็พังซะเปล่า คือพอจะลงมือเขียน มันควรจะตั้งรู้ว่าไอ้ที่เราเขียนถ้าเกิดคนเขาชอบตรงไหน การเขียนหนังสือวัยรุ่น การเขียนภาษา การเล่นถ้อยคำ การคาดเดายั่ว เบี้ยวม้ง การพูดโกลาเล่สื่อกบ้างมันเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับอารมณ์ สอดคล้องกับรสนิยมของเขาสิ่งที่เราน่าจะต้องคิดถึงไว้ เหมือนกับการเขียนลงหนังสือเปรี้ยว หนังสือสตรีสาร จะใช้ลักษณะอันเดียวกันไม่ได้ เพราะคนอ่านเขาผูกพันพอเป็นของระดับผู้ใหญ่ เป็นพวกที่อ่านสตรีสาร ลลนาเป็นระดับผู้ใหญ่ขึ้นมา เราต้องรู้ว่าเรามีอะไรรอดเขาริเปล่า คนที่จะเขียนหนังสืออย่างนั้น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นคนอ่าน เช่น อ.รีนฤทัย สัจพันธ์ เพราะฉะนั้นเขียนอะไรโกลาเล่สื่อกในหนังสือมันไม่ได้ เขาจับผิดเราได้

ตลอดเวลา เมื่อไหร่ก็ตามที่คนอ่านรู้สึกว่าคุณด้อยกว่าเขา เขาไม่อ่านเด็ดขาด เมื่อไรที่คนอ่านรู้สึกว่าคุณดีกว่าเขา คุณอายุน้อย ใช้ไม่ได้เขาไม่อ่าน เพราะฉะนั้นถ้าเขียนคอลัมน์นี้เขียนไปแล้วก็ส่งลูกตัวเองดูปฏิทินทุกวัน ๆ นี่อาจจะยังมีอยู่มากเป็นเพราะว่าไม่พยายามขวนขวาย ศึกษาเท่าที่ควร และไม่เรียนรู้โลกภายนอกเท่าที่ควร อันนี้ ผมพูดถึงการรู้จักตัวเองรู้เขารู้เรา

ทีนี้ในวิธีการที่เขียน วิธีการคือการหาข้อมูล มันเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะน่าหนักใจอยู่มาก คือ ประการแรกการเขียนคอลัมน์นี้คุณต้องแต่ง สามารถจะเขียนและก็เสร็จได้ในเวลาที่จำกัด แนนอนเดี่ยวพรุ่งนี้ผมส่งต้นฉบับ ผมยังไม่ได้เขียน ผมขับรถไปหรือผมเดินมา หรือผมนั่งพูดอยู่ที่นี่ ผมก็คิดว่าผมจะเขียนเรื่องอะไร ถ้ารู้ล่วงหน้าก่อนสัก 2 วันนี่แหลมสบาย อารมณ์ปลอดโปร่งมาก เพราะรู้ว่าจะต้องเขียนอะไร แต่ว่าเราจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม เมื่อจะเขียนแล้วคุณจะต้องเขียนมันได้ภายในเวลาที่จำกัด หมายความว่า ถ้าจะต้องการภายใน 1 ชั่วโมงมันก็ควรที่จะเสร็จได้ ไม่ใช่ว่าพอจะใช้จริง ๆ ขึ้นมา โอ้โฮ ไม่มีอารมณ์ ไม่มีไฟขึ้นมา ไม่รู้จะเขียนเรื่องอะไร จะต้องไปเดินเล่นก่อน จะต้องออกต่างจังหวัดก่อน 5 วัน ถึงจะเขียนได้ อยากจะเขียนคอลัมน์ เขียนอะไรก็ตาม เขียนนิยาย ก็คอลัมน์ เพราะฉะนั้นมันบังคับกับคุณ ว่าหนังสือวันเสาร์เขาออก เขาจะต้องมีหน้าของคุณมีเรื่องของคุณลง เพราะฉะนั้นประการแรกคือการเขียนมันไม่ควรจะมีปัญหาอยู่ก่อน เมื่อหยิบกระดาษใส่พิมพ์ดีด แล้วเนี่ยก็ไม่ได้จะช้าจะเร็ว ยังไม่รู้มันต้องเสี่ยง

เมื่อมีอันนี้แล้ว เรื่องต่อมาคือ เรื่องการหาวัตถุดิบในการเขียน ซึ่งมีหลายทางอย่างที่คุณอุตรพูด คือการอ่าน การอ่านที่ผมคิดว่าน่าจะเป็นประการแรกเลยที่เดียวในการที่จะหาวัตถุดิบ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ได้ต้องการอะไรมากไปกว่าการนั่งอยู่เฉย ๆ แล้วก็อ่านหนังสือ ขอให้เป็นคนที่มีหนังสือง่ายหน่อย ประเภทที่หายืมเพื่อนไม่ได้แล้วไม่อ่านนี่มันก็แย่น้อย กลับบ้านพี่ให้ซื้อหนังสือพิมพ์ดีดเข้าบ้าน มันต้องเป็นนิสัย เป็นชีวิตจิตใจ ซื้อหนังสือง่าย ๆ ผมเนียค่านหนังสือเดือนหนึ่งหมดยอะ เพราะฉะนั้นคนขายหนังสือปากซอยแปลกใจว่าทำไมผมถึงต้องลงทุนขนาดนั้น หนังสือเล่มละร้อย สองร้อย ผมซื้อมา บางทีผมไม่ได้อ่าน แต่อ่านแล้วก็หวังว่าจะมีอะไรบ้าง เพราะเราไม่รู้ว่าเราจะเขียนอะไรเมื่อไหร่ ฉะนั้นการอ่านนี้สำคัญมาก และการอ่านภาษาอังกฤษได้นี้ผมถือเป็นการได้เปรียบอย่างสูง เป็นข้อได้เปรียบที่ไม่ต้องการอะไรมากไปกว่าความพยายามในการศึกษา เราก็มองโอกาสเหมือนกัน แต่ไม่ยอมศึกษาไม่ยอมอ่านภาษาอังกฤษ ไม่ยอมรับอะไรที่มันเป็นภาษาอังกฤษเรียกว่าอะไรนะ second experience คือไม่สามารถอ่านจากภาษาอังกฤษได้ ถ้าคุณอ่านภาษาอังกฤษออกคุณก็จะรู้เลยว่าหนังสือบางเล่มแปลมาจากภาษาอังกฤษ แปลมาตก ๆ หล่น ๆ ด้วย ผมคิดว่าทุกคนควรจะฝึกฝนและควรจะอ่านภาษาอังกฤษได้วันนี้ผมฝากไว้ด้วย

ประการแรกคือ การอ่าน อ่านโดยไม่จำเป็นต้องเจาะจงว่าเป็นหนังสืออะไร ควรอ่านทุกวัน

หนังสือพิมพ์รายวันควรอ่านทุกวัน ควรจะรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามันคืออะไร แม้ขม้อยลุ่มอย่าง
ไร แม่นกแก้วหายไปไหน ต้องรู้ว่าพอเหตุการณ์นั้นมันเกิดขึ้นแล้ว เราควรจะสรุปเหตุการณ์
นั้นได้พอสมควรว่ามันเกิดจากอะไร อาจจะเป็นขั้นต่อไปว่าวิเคราะห์ได้ว่า ทำไมมันถึงเกิดอันนี้
มันเป็นสิ่งที่ควรจะมีรู้แน่ ๆ

ประการต่อมา ผมคิดว่าการเดินทางเป็นการช่วยอย่างมหาศาล ในการที่จะหาวัตถุดิบ หา
ประสบการณ์ ผมเชื่อว่าคนที่เดินทางตลอดนี้ไม่มีวันอับจนวัตถุดิบ ในการที่จะเขียนคอลัมน์
ประการแรกที่คุณควรจะรู้ก็คือคอลัมน์อะไร พุดศัพท์เพเหระได้แค่ไหน เป็นเรื่องการเมืองโดย
ตรงหรือเปล่า หรือ เป็นเรื่องอะไรโดยเฉพาะอย่างหนึ่งหรือเปล่า คือบางครั้งบางอย่างจะพูด
ไม่ได้ บางคอลัมน์อย่างเช่น “มังกรห้าเล็บ” จะไม่มีสิทธิ ไม่พูดเรื่องที่มีมันไม่เกี่ยวพันกับบ้าน
เมือง หรือเกี่ยวพันน้อยเกินไป มันจะจาง อย่างคอลัมน์ของ “ซูม” เขาอาจจะพูดอะไรได้กว้าง
ขึ้น เขาอาจจะไม่พูดเรื่องการเมืองโดยตรง อาจจะไม่พูดเรื่องการอภิปราย มันก็แล้วแต่ลักษณะ
แนวโน้มความเป็นไปของคอลัมน์นั้น ว่ามันอยู่ตรงไหนเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นในการเดินทาง
จะช่วยได้มาก อย่างผมเองเดินทางน้อย เพราะฉะนั้นลักษณะที่ได้จากการเดินทางนี้ไม่มาก
เท่าไร แต่เมื่อไรที่ผมเดินทางผมก็มักจะได้เสมอ การเดินทาง การนั่งดูคนบนรถ ดูสภาพ
สองข้างทาง การนั่งคุยกับชาวบ้าน การได้ขึ้นไปอีสาน ได้เห็นภาพจริง ว่าเป็นอย่างไร มัน
แปลกจากภาคใต้ ภาคกลางอย่างไร การเดินทางขอให้มันเป็นนักสังเกตการณ์ ไม่ใช่นั่งรถเมล์แล้ว
ก็หลับตลอด ถึงที่ก็ตื่น ควรจะเป็นนักสังเกตการณ์ ว่าทำไมมันเป็นเป็นอย่างนี้ มันไม่เป็นอย่างนี้
มันต่างกับบ้านเราอย่างไร มันควรจะต้องเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของการใช้ชีวิตแบบนักเขียน
ไม่ใช่อย่างนักศึกษาธรรมดา คุณควรจะรู้ว่าเราควรจะทำอะไรในวันหนึ่ง ๆ บ้าง

ประการต่อไปคือการสนทนา ผมมีความเชื่อว่าวงเหล่านี้เป็นการสนทนาที่ดีที่สุด เพราะมันเป็น
ที่ที่มีเรื่องพิลึกพิลั่น คนกินเหล่านี้สมองมันแล่น มันอาจจะแล่นโดยการพูด ผมนี่เป็นคนเขียน
หนังสือยากแต่พอกินเหล้าแล้ว คนมักจะเกิดความเพ้อฝัน ความบ้า ซึ่งบางทีพูดอะไรสักอย่าง
มันอาจจะเลื่อนลอย ไม่เป็นความจริง แต่มันจะเป็นสิ่งที่เรานำมาฟังมาคิดได้ ความคิดอะไร
บางอย่างซึ่งคนธรรมดาไม่เคยคิด เมื่อกินเหล้าแล้วพูด อันนั้นมันคืออีกภาพหนึ่งอีกโลกหนึ่ง
ซึ่งจะช่วยให้เกิดความคิดความอ่าน แต่ผมไม่ได้แนะนำให้ใครกินเหล้า แต่ถ้าเวลาเราสนทนากับ
คนที่กินเหล้า มันจะถอดความเป็นคนให้เห็น ลอกคราบออกมาให้เห็นว่าจริง ๆ แล้วขั้นที่ 2
ของคนนั้นมันเป็นอย่างไร ซึ่งปกติเราจะไม่รู้ คุณอุตร ที่นั่งข้างผมนี่เรียบร้อยมาก ปกติ แต่ว่า
พอกินเหล้าจะเป็นอีกคนหนึ่ง คือสนุกกว่านี้”

รศ. รื่นฤทัย “อย่างนั้นในการเป็นผู้หญิงก็จะเขียนคอลัมน์ไม่ได้ซิคะ เพราะเข่าวงเหล้าไม่ได้”

วณิช “การกินเหล้ามันเป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น มันไม่ใช่ทั้งหมดในการหาวัตถุดิบ ซึ่งไม่ใช่ว่าจะต้องเป็นการกินเหล้าเสมอไป ผมไม่ได้หมายถึงการกินเหล้า หมายถึงการนั่งในวงเหล้า

อีกประการหนึ่งคือ พยายามเป็นคนเสือก แล่ สอดเข้าไป แต่ไม่ใช่เป็นตัวคุณเอง เช่นถ้าเห็นไฟไหม้อย่างน้อยคุณต้องไปดูหน่อย รถชนตมควรจะรู้ว่าเป็นอย่างไร เขาจะว่าไทยมุงก็ไปดูหน่อย เขาทำอะไรกันแปลก ๆ เล่นปาที่หรือที่ที่มันลั่นรึ้น ถ้าเข้าไปดูได้ก็เข้าไป ควรจะพยายามเรียนรู้ไว้บ้างว่าอะไรที่มันเกิดในบ้านเมืองเพราะว่ามันมีมากเหลือเกิน ที่มันเกิดขึ้นทุกวัน เราควรจะรู้สาเหตุ วิเคราะห์ได้และเป็นการหาข้อมูลวิธีหนึ่ง มันเป็นความจำเป็นทั้งหมดนะ มันอาจจะไม่ได้ใช้ในขณะนี้ คุณจะต้องสะสมไว้ การหาวัตถุดิบมันต้องเป็นชีวิตจิตใจของคนเขียนหนังสือ”

รศ. รื่นฤทัย “คุณวณิชได้พยายามให้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเขียนคอลัมน์ และยังได้ให้ตัวอย่างคุณอุตรมีอะไรที่จะให้เพิ่มเติมในการเขียนคอลัมน์”

อุตร “คุณวณิชให้ความคิดดีมากทีเดียว ทำให้ผมมีข้อมูลเสริมคุณวณิชสักหน่อย คือคอลัมน์นิสต์ของเราต่างกับต่างประเทศเขาตรงที่เราจนข้อมูลมาก อย่างสมมุติคอลัมน์นิสต์ใน New York Time หรือหนังสือพิมพ์ใหญ่ ๆ เขาต้องการควอเทชั่น (Quotation) อันไหน เขายกหูโทรศัพท์ลงไปห้องสมุด ห้องสมุดค้นคว้าเอามาให้ได้เลยทันที คือเขามีหลักฐานแน่นหนาในข้อเขียนของเขา อย่าง “มังกรห้าเล็บ” ที่คุณวณิชอ้างมา ผมคิดว่ามีคนคัดค้านคว่ามาให้เขาเขียน ถ้าฟังตัวเองคงคันไม้ไหว การอ้างคำพูดอะไรต่าง ๆ ควรจะสังเกตให้ดี อันนี้เป็นข้อสำคัญมาก แต่อย่างผมนี่คอลัมน์นิสต์อิสระไม่มีใครคัดค้านคว่ามาให้ ต้องตะลุยอ่านเอง คุณวณิชอาจจะพูดลักษณะของคอลัมน์นิสต์จนคนรู้สึกแย่งไม่กล้าจะเป็น ผมขอให้กำลังใจสักหน่อยว่า คุณเริ่มเขียนไปเถอะแล้วความกล้ามันเกิดมาเอง เมื่อคอลัมน์ของคุณเริ่มเป็นที่น่าสนใจ เริ่มจับคนอ่านได้ กำลังใจมันขึ้นมาเอง งานก็เริ่มแตกแขนงออกไป ไม่ต้องไปท้อแท้มากนัก ยึดหลักอย่างที่คุณวณิชว่าไว้ คือจะต้องมีคุณสมบัติต่าง ๆ ในการอ่าน, การเดินทาง, การสังเกต พูดถึงเรื่องวัตถุดิบ การอ้างอิงนี้ ผมขอจดหมายของ “แอน แลนเดอร์” คือเมื่อเขามีอะไรเขาก็จะโทรศัพท์หรือจะเขียนจดหมายไปหาผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ เขาให้คำตอบที่ดีมากผมก็เลยเอาอย่าง จะสังเกตว่า *เปรียว* ฉบับที่จะออกใหม่หรือฉบับใหม่ไม่ทราบ มีคนเขียนมาถามเรื่องการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผมไม่ทราบ ผมจึงได้เขียนมาถึงอาจารย์อรุณวดี เพื่อขอคำปรึกษาและก็ได้แง่คิดที่ดี และได้ลงบ้างเล็กน้อย ในจดหมายเปรียวที่วัยรุ่นเขียนมาถาม ส่วนใหญ่ 2 ใน 3 เปอร์เซนต์ถามว่า ทำอย่างไรคะ จึงจะหายเหงาหายเซ็ง ผมก็ไม่รู้จะตอบอย่างไร ได้อ่านพบในคอลัมน์ของ “แอน แลนเดอร์” เหมือนกันว่า องค์การ ๆ หนึ่งในอเมริกาเขาพิมพ์หนังสือที่เกี่ยวกับเรื่อง *impression* ไม่หนานัก

ซึ่งเป็นหนังสือที่มีประโยชน์มาก ผมก็เขียนจดหมายไปถึงองค์กรนั้น และได้หนังสือนั้นมา impression เท่าที่เราทราบ อันนี้ผมเพิ่งได้รับเมื่ออาทิตย์ที่แล้วนี่เอง ก็ได้พยายามเอามาให้วัยรุ่นทราบ ผมคิดว่าสิ่งที่เราต้องการมีวิชาการรองรับนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก”

รศ. รุ่งฤทัย “มีคำถามที่นักศึกษามาขึ้นมา จากคอลัมน์ในหนังสือชุดสมบัติในป่าช้าเวตาล ที่ลงในถนนหนังสือว่าเป็นลักษณะการวิจารณ์หนังสือหรือเปล่า กรุณาชี้แจงถึงแก่นเรื่องของนิทานเวตาลว่าเป็นนิทานที่มีลักษณะเป็นปัจจุบัน”

อุดร “เรื่องการวิจารณ์นี้ผมไม่อาจหาญ แต่ผมอ่านแล้วสนุก มันไพเราะ แล้วแต่ละเรื่องมันตลกขบขัน ผมก็เขียนไปตามความรู้สึกอย่างนั้น ไม่ใช่การวิจารณ์ ใจผมไม่วิจารณ์หนังสือใคร วิจารณ์ไม่เป็น”

รศ. รุ่งฤทัย “ที่ว่าแก่นเรื่องของนิทานเวตาลมีลักษณะที่เป็นปัจจุบันในความเห็นของคุณอุดรว่าเป็นอย่างไร”

อุดร “หนังสือ classic พูดเรื่องที่เหลือรอดพ้นมาจนถึงเราไม่ว่าจะเขียนมา 100-200 ปีก็ตาม จะเป็นเรื่องของประเทศใดเรื่องของใครก็ตาม ย่อมมีสัจจะมีเนื้อหาของสัจจะของชีวิตอยู่ในนั้น ในนิทานเวตาลก็เช่นเดียวกัน สัจจะนี้มันจะอยู่เรื่อยไป มีเลือด มีเนื้ออยู่ตลอดไป ด้วยเหตุนี้หนังสือ classic ทุกเรื่องจึงมีลักษณะเป็นปัจจุบัน”

(คำถาม) “คนเขียนคอลัมน์นี้จะไม่เขียนเองแต่เป็นคนดู คุณคอลัมน์ใดใหม่ คือเป็นเจ้าของคอลัมน์แต่นำข้อเขียนของผู้เขียนมาลง”

อุดร “อันนี้เป็นวิธีการที่น่าอายมาก ไม่ควรกระทำ”

วณิช “มันก็ไม่เชิง แต่ถ้าคอลัมน์เปิดสำหรับคนอ่านผมไม่แน่ใจ ว่าคำถามถามอย่างไรแน่ คือไม่ใช่ว่าเปิดคอลัมน์ขึ้นมาแล้วก็เปิดขึ้นมา แล้วก็ใส่ชื่อกันเอาเอง คนเขียนอย่างนั้นก็คงน่าอายมาก แต่ถ้าเป็นที่ที่เปิดไว้สำหรับคนอ่าน เป็นต้นว่าลงจดหมายคนอ่าน เป็นเวที ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เขามีหน้าที่พิจารณาว่ามันไม่ดีไม่ลง ลงตะกร้าไป อันนี้น่าจะลงก็ลงไป เรียกว่าเป็นคนคุมคอลัมน์ไม่ใช่เขียนคอลัมน์”

อุดร “การที่ต้องถามอย่างนี้ คนถามต้องการอะไรแน่”

รศ. รุ่งฤทัย “ไม่ค่ะไม่ได้เขียนถึงขนาดนั้น ต้องการถามถึงการนำข้อเขียนของคนอื่นมาลงในส่วนของตนเอง อาจหมายถึงในคอลัมน์ทั้งหลาย”

อุดร “คนถามลองอธิบายหน่อยครับ หมายความว่าคนเขียนใช้นามปากกาของตนเอง และของคนอื่นมาลง แต่ถ้าเป็นคนคุมคอลัมน์มีสิทธิทำได้”

วณิช “คือเป็นต้นว่า ผมพูดว่าผมมีคอลัมน์ของผมอยู่ ผมเขียนอยู่ทุกอาทิตย์ อยู่ ๆ ก็มีคุณคนเดิมเขียนมาถึงผมให้ความเห็นอย่างนี้ ๆ ผมก็เห็นว่ามันเป็นความเห็นที่ดี ผมก็ชอบ เอาลงไปโดยใส่ชื่อว่าคุณคนเดิมเป็นคนเขียน”

(คำถาม) “การเขียนคอลัมน์นี้บางครั้งทำให้กระทบกระเทือนผู้ปกครองบ้านเมือง เกิดปัญหาที่นักเขียนพูดความจริง ควรจะทำอย่างไร”

วาณิช “มันผิดกฎหมายนะครับ คนเขียนหนังสือต้องรู้กฎหมายพอสมควรว่าลักษณะไหนที่จะไปให้มันกระทบกระเทือนหรือไม่ให้ ถ้าเกิดฟ้องขึ้นมาแล้วแพ้เขาต้องไปขอขมาหรือขึ้นศาล มันควรมีวิธีการหลีกเลี่ยงการเขียนคอลัมน์ลักษณะนี้เหมือนกับการตีหมา ไล่ตีหมา อย่าไปคาดคั้นว่าจะต้องเป็นอย่างนี้ คนนี้อะไรอย่างนี้ ไม่มีหลักฐานที่จะยืนยันตัวเองได้ เขียนหนังสือไม่จำเป็นว่าต้องเขียนคอลัมน์เสมอไป มันจำเป็นต้องยืนยันความถูกต้องของตนเองได้ตลอดเวลาที่เขียนออกไป ไม่ใช่ตัวเองก็ไม่แน่ใจเหมือนกัน แต่ก็เขียนไปแล้ว ทำเช่นนั้นไม่ได้ ความจริงมันมีอยู่ ความจริงพูดไม่ได้ทั้งหมดหรอกนะ คนที่โก่งกินไม่ว่าเขาโก่งได้ไหมเขาก็ฟ้อง เราก็ผิดคนอื่นก็อาจโดนยึดหัวหรือโดนอะไรไป ไม่ได้หมายความว่าความถูกต้องแล้วมันคือการวิ่งออกไปรับคมหอกคมดาบผมก็ไม่เห็นด้วย มันจะตั้งถามอย่างไรก็ตาม”

(คำถาม) “การวิจารณ์ที่เป็นหลักที่ดีในความเห็นนี้เป็นการวิจารณ์ที่เป็นลักษณะที่เป็นอย่างไร ครอบคลุมทางด้านไหนบ้าง”

วาณิช “ผมไม่ใช่นักวิจารณ์โดยส่วนตัว ผมคิดว่าการวิจารณ์ที่น่าจะดีคือเรารู้ว่า สมมุติว่าผมเป็นนักจิตวิทยาและผมเป็นนักอ่าน ผมเป็นนักวิจารณ์โดยส่วนตัว ผมจะวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ผมก็ควรจะใช้หลักจิตวิทยาในการที่จะอ่านหนังสือเล่มนี้ หรือผมรู้จิตวิทยาพอเหมือนอย่างที่เราว่าปรัชญาอันนี้ตั้งขึ้นใหม่ เราจะเห็นว่าเรื่องนี้มันเหมาะที่จะพูดถึงปรัชญาอันนี้ เราจะหยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาแล้วก็เขียนโดยใช้หลักเกณฑ์บางอย่างที่ครอบคลุมเนื้อหาปรัชญา ก็วิจารณ์ออกมา สิ่งที่คุณอ่านได้ก็คือ ได้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาจากหนังสือเล่มนี้ จากความคิดอันนี้ โดยการอ่านการวิจารณ์แล้วก็รู้หนังสือเล่มนี้ การวิจารณ์ที่วิจารณ์ลักษณะเพื่อชีวิตนี้ผมก็ว่ามันไม่ผิด แต่มันไม่ใช่หมายความว่านั่นคือสิ่งถูกต้องทั้งหมดแล้ว เกียงไม่ได้สำหรับงานเขียนชิ้นนั้น ไม่น่าจะเป็นอย่างนั้น หมายความว่าควรจะต้องรู้ว่า...ผมคิดว่าการวิจารณ์หนังสือเนี่ยเมื่อมันหลุดจากคนเขียนไปแล้วมันคือหนังสือเล่มหนึ่งเท่านั้นเอง มันไม่ได้เกี่ยวกับคนเขียน คนเขียนอยู่นอกการวิจารณ์ ผมเชื่ออย่างนั้น มันอยู่นอกเหนือไม่ได้ บางครั้งเราก็ยังเป็นคน อาจจะมีอารมณ์ความรู้สึกว่ามันโกรธหลงอะไรต่าง ๆ ที่นี้วิจารณ์หนังสือว่าเล่มนี้แล้ว หนังสือเล่มนี้ไม่ได้เรื่องเลย มันไม่ได้เรื่องตรงไหน ที่นี้หนังสือ บอกซีทำไมมันถึงไม่ได้เรื่อง บอกมา ไม่ว่าหนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสืออย่างนั้น ๆ สรุปสั้นเกินไปไม่ได้ มันกำปั้นทุบดินเกินไปมันไม่เกิดผลในทางความคิดทางภูมิปัญญา การวิจารณ์จะวิจารณ์ตำหนิอย่างไรก็ตาม จะวิจารณ์ชมอย่างไรก็ตาม คนอ่านควรจะได้รับสติปัญญา แล้วเขาจะอ่านดูแล้วก็จะเห็นด้วย ว่าตัวละครทำอย่างนี้

คนนี่มันเป็นโรคว่าเหวขาดพ่อขาดแม่ตั้งแต่เด็กถึงได้ทำอย่างนี้ จริงมั๊ย คนมาอ่านดูว่าจริงมั๊ย เหตุผลที่จริงผู้เขียนสนับสนุนให้ความคิดว่าคนนี่พอรีเปลา่ เขาปุ่พ้นตัวละครรีเปลา่ว่าคนนี่เป็นโรคจิตอย่างคือว่าเหวขาดพ่อขาดแม่ ถึงได้เที่ยวได้ฆ่าคนอย่างนี้ มันควรจะมีเหตุผลรับรองหลายอย่าง ในแง่ของสุนทรียศาสตร์ ที่จริงผมก็ไม่ได้เรียน ในแง่ของอะไรต่าง ๆ มีประมาณ 5-6 อย่าง อันนี้เป็นโครงสร้างคร่าว ๆ แต่สิ่งที่เราวิจารณ์กันมากคือ วิจารณ์ว่าดีหรือเลว ซึ่งมันก็ค่อนข้างจะเข้าหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ แต่ว่ามันไม่ลึกพอ พออ่านแล้วมันก็เกิดปัญหาหรืออย่าไปคิดว่าการวิจารณ์จะวิจารณ์ในสิ่งที่ถูกต้องแล้ว ใช่แล้ว หนังสือเล่มนี้เลวจริงตามคำวิจารณ์ ไม่ได้หมายความอย่างนั้น มันอาจจะเลวในแง่ที่ว่า ไม่สามารถสื่อความหมายออกมาได้ตามที่ต้องการ แต่ว่าในแง่ของสุนทรียศาสตร์มันได้ ในแง่ของปรัชญามันได้หรือเปล่า มันไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ ไม่ใช่เรื่องที่หยิบพิมพ์ตีขึ้นมาแล้วก็ตอกโครม ๆ ไป มันต้องอ้างอิงหลักฐานมากมายพอสมควร ต้องยืนยันได้ มีเหตุผลกัน”

(คำถาม) “เรื่อง โนรี ในเรื่องสั้นชุด ขอบเดียวกัน ต้องการให้สารอะไรแก่ผู้อ่าน และคุณรู้สึกอย่างไรในเรื่องสั้นเรื่องนี้ และมีคำถามเรื่องแรงบันดาลใจในการเขียน เรื่อง ขอบเดียวกัน และเรื่องกา”

วณิช “ผมขอขอบคุณ ขอบเรื่องสั้น โดยปกติเรื่องนี้ต้องการโรแมนติคธรรมดานั่นเอง คือตอนนั้น คนเริ่มลงมาจากป่า แต่ยังลงไม่หมด หลายคนยืนยันที่จะไม่ลง ผมต้องการสะท้อนภาพเหตุการณ์ในวันที่ 6 ตุลา ยืนยันว่าคนที่เขาปวดร้าวจริง ๆ และยังไม่หายจากอาการโกรธแค้น เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นยังมีอยู่ แม้กระทั่งว่าคนที่ไม่เคยมีความผูกใจในเรื่องนี้มาก่อน แต่ในเหตุการณ์นี้มันแรงมาก คนที่ไม่เคยรู้เรื่องราวไม่เคยมีความคิดมาก่อนเลย ก็ยังไม่ยอมให้อภัย คือยังไม่ลงมาจากป่า ยังลงไม่หมดเป็นความคิดสั้น ๆ ง่าย ๆ ในแง่ของความรัก มันจะไม่ต่อกับอะไรอีกผมไม่ทราบ ผมคิดไว้คร่าว ๆ แค่นี้

เรื่อง ขอบเดียวกัน และเรื่อง กา แนวคิดเรื่องกานี้ไม่ทราบ ผมก็เขียนไปจั้น ๆ คือเมื่อเด็กเคยเห็นกา ผมเป็นคนใกล้ชิดกับอีกา เคยเล่น เคยล้อ เคยไล่อิงมัน มันเคยมาขโมยไส้หมูจากมือผม ผมค่อนข้างจะรู้จัก เพื่อน ๆ หลายคนก็รู้จัก บางครั้งเอาประทัดผูกขาแล้วให้มันบิน พอประทัดระเบิดตุ้มมันก็หล่นลงมา แต่ผมไม่เคยทำอย่างนั้น แต่ลักษณะเด่นอยู่ในความคิด ตอนนั้นมีความคิดจะแต่งเรื่องทำนองเดียวกันแบบ Fantasy ที่มันเหนือจริงก็เลยเขียนเรื่องนี้ ก็เขียนขึ้นมาหลายเรื่องทำนองเดียวกัน เรื่อง ขอบเดียวกัน ไม่ได้มีประสบการณ์อะไรจริง ๆ นอกจากการอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ ว่าเคยมีผู้หญิงบางคน ที่อาจารย์คนหนึ่งเดินกลับบ้าน แล้วถูกวัยรุ่นจุดเข้าไปฆ่าและข่มขืนอะไรทำนองนั้น ผมเขียนเรื่องนั้นตอนผมเคยอยู่ชอยศาสนาอยู่แถวคลองประปา ลักษณะชอยเป็นอย่างนั้น พอเดินข้ามสะพานมาแล้วมาถึงป้ายรถเมล์มันก็จะมิดันทางนกลง และในชอยก็มีตึกแถว มีขโมยใจ มีวัยรุ่นสารพัด ผมก็ไปหาเพื่อนอยู่บ่อย ๆ แถวนั้น

ครั้งหนึ่งเคยเดินไปขึ้นรถ ผมอยู่ช่อขอยอารีย์สัมพันธ์แล้วก็เดิมอ้อมไปขึ้นรถที่ซอยศาสนา ผมเจอผู้หญิงคนหนึ่งสวยมาก น่ารักมาก อยู่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพตอนนั้นก็เห็นเขาอยู่ 3-4 วัน แต่ก็ไม่เคยทักไม่เคยพูดจากัน ต่อมาก็หายไป เราก็มาสร้างภาพต่อ ไม่ได้มีอะไรเป็นจริงเป็นจัง”

(คำถาม) “การเขียนคอลัมน์ต้องอาศัยแรงบันดาลใจหรือไม่”

วณิช “ถ้าต้องใช้แรงบันดาลใจอย่างเขียนคอลัมน์เนี่ย รอแรงบันดาลใจไม่ได้หรอก ผมเขียนหนังสือนี้ผมไม่เคยรอแรงบันดาลใจเลย รอจนหมดสกุองม กว่าจะลงมือเขียนได้ต้องกินเหล้า จะต้องเดินวน 3 รอบ อันนั้นเป็นกลวิธีที่จะเริ่มต้นในงานเขียน แอ้มมิงเวย์ นี่เขาเหลาเดินสอ 20 แห่ง เพื่อตนเองจะได้มีอะไรดึงดูดใจที่จะเขียน นักเขียนบางคนอ่านไปร่วม 3 บรรทัด เพื่อหาประโยคที่เพราะ จะได้มีแรงจูงใจจะได้ลงมือทำงาน มันก็มีแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจหมายความว่าถ้าผมมองหน้าใครสักคน แหม สวยเหลือเกิน ให้เป็นนางเอก กลับไปบ้านเขียนนวนิยายเล่มหนึ่งขึ้นมา นี่อาจเป็นแรงบันดาลใจได้”

(คำถาม) “นักเขียนคอลัมน์ซุบซิบจำเป็นต้องขออนุญาตจากเจ้าตัวหรือไม่”

วณิช “ไม่ขอหรอกครับ เดี่ยวได้โดนฟ้องก็รู้ว่าวายอีก มันเป็นเรื่องซุบซิบเรื่องนินทา แบบนี้มันต้องถือว่าสิ่งที่ถูกมันควรจะต้องมีหรือเปล่า เมื่อก่อนเป็นการสรุปข่าว ไม่รู้ว่าทำไมข่าวสังคมว่าใครจะทำอะไรต่อมีอะไร ตอนหลังคนชอบอ่าน ก็กลายเป็นคอลัมน์ที่มีอิทธิพลขึ้นมา มีอิทธิพลมากที่สุด พอใครเขียนแล้วต้องมีคนมากราบมาไหว้ ต้องเอารูปมาให้เพื่อที่จะลง สั้นปีจะต้องเอาของมาถวาย เลยกกลายเป็นลักษณะนี้ไป คือถ้าคิดจริง ๆ มันไม่ใช่คอลัมน์ที่น่าเขียน ไม่ได้ให้สติปัญญาอะไรเท่าไร เป็นคอลัมน์ที่กลายเป็นว่าหนังสือพิมพ์ในเมืองไทยจำเป็นต้องมีเพราะว่ามันกลายเป็นคอลัมน์ที่บอกลักษณะแนวโน้มทางการเมืองบางประการ อย่างวันที่ 6 ตุลา นี้จำได้หรือเปล่าว่า คอลัมน์ในไทยรัฐนี้รู้ก่อนเหตุการณ์จะเกิดโดยที่ใครไม่ต้องมาพูด เป็นลักษณะที่เหมือนจะเป็นตัวแทนของหนังสือด้วยกันว่าได้ เขาให้เราค่อนข้างจะมาก ในขณะที่เกิดคุกรุ่น หนังสือบางฉบับนี้มีตัวกลางซึ่งควรจะเป็นตัวแทนยืนยันว่าหนังสือเล่มนี้มีความเห็นเช่นนี้ในสถานการณ์อย่างนั้นไม่ค่อยดี แต่ความจริงแล้วบางอันเป็นสิ่งที่เป็คอลัมน์ที่ถือว่าสำคัญที่สุดในหนังสือ แต่ว่ามันเกิดลดหลักเกณฑ์ลงไป จากสภาวะการทำหนังสือในบ้านเรา”

(คำถาม) “ระหว่างการเขียนคอลัมน์กับการเขียนเรื่องสั้นชุด ซอยเดียวกัน มีหลักการเดียวกันหรือเปล่า หัวตุตุดิบหรือเปล่า”

วณิช “การเขียนคอลัมน์กับเรื่องสั้นไม่เหมือนกัน เหมือนกันบางส่วนและไม่เหมือนกันในบางส่วน การเขียนเรื่องสั้นเป็นการบอกความคิด หรือสิ่งที่ตัวเองต้องการ จะบอกผ่านทางงานศิลปะ และงานศิลปะชิ้นนั้นคือการเขียนหนังสือในรูปแบบของเรื่องสั้นเหมือนกับคนเขียนรูป คุณเขียนรูปมันมีรูปแบบประการแรกคืออาจจะให้คนเขียนเขียนให้สวยงาม เพื่อให้คนดูแล้วก็อยากดูรูป

นั่น แต่ความคิดความอ่านในรูปนั้น คุณเขียนรูปที่บอกว่าคุณต้องการจะสื่อความหมายอะไร เห็นแจกกันนั้นแตก มีอะไรอยู่หรือเปล่าหรือว่ามันเป็นความเงิบ ความวังเวง อันนี้คือสิ่งที่จะบอกผ่าน เหมือนกับการเขียนเรื่องสั้นซึ่งมันมีลักษณะของศิลปะ คุณแต่งเพลง ๆ หนึ่ง ฟังแล้วเย็น ร้องให้คิดถึงบ้าน เพลงนั้นนะมันสื่อความหมาย คือไม่มีใครมาบอกว่าคุณคิดถึงบ้าน คุณร้องให้ แต่คุณฟังเพลงนี้แล้วคุณร้องให้ เป็นต้นว่าอย่างนั้นอย่างนั้น คืองานศิลปะได้ทำหน้าที่ การเขียนคอลัมน์มีลักษณะที่สอดคล้องอันหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องใช้สื่อความหมาย ผมว่า จะต้องให้เป็นลักษณะฝีมือมากกว่าเป็นลักษณะการเขียน สามารถจะบอกความคิดของเราได้ ตรง ในขณะที่เรื่องสั้นถ้าคุณบอกอะไรตรง ๆ มันจะไม่เป็นศิลปะเรื่องนี้ต้องพูดกันยาวถึงจะตอบได้ ในแง่ของศิลปะบริสุทธิ์แล้วเรื่องสั้นบริสุทธิ์กว่า”

(คำถาม) “คุณวานิชคิดว่าคอลัมน์ใดเขียนยาก”

วานิช “คอลัมน์ของคุณคนเดิมซึ่รับเขียนยาก อ่านแล้วต้องมานั่งแปลแล้วถึงเขียน ซึ่งผมไม่ชอบที่สุดเลย เคยทำของแหกหายไปแล้วผมมาทำแทนมันต้องอ่านหนังสือเยอะ บางอย่างเราอ่านภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คนก็รู้อยู่แล้วไม่แน่มันแล้วแต่ความถนัดของแต่ละคน”

(คำถาม) “การเขียนคอลัมน์วิจารณ์ การเมืองในเมืองไทยบางครั้งพาดพิงถึงนักการเมือง หรือการที่บางคนหลีกเลี่ยงไม่ได้มีทางใดที่จะเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจได้โดยไม่ละเมิดสิทธิอันชอบธรรมส่วนตัว โดยที่เขาไม่อาจฟ้องร้องได้”

วานิช “อันนี้เข้าใจว่าเป็นกลวิธีว่าควรจะรู้ว่าเขียนแค่นั้นเขาฟ้องไหม ถ้าเขาฟ้องเขาจะโกระแคไหน แต่ถ้าเราไม่รู้เลย เขียนโง่งฉ่างเกินไปมันก็มีตัวอย่างเยอะแยะอย่างกระแซะ ใครต่อใครเขียนไปแล้วก็โดนฟ้อง แพ้แล้วก็ต้องโดนปรับโดนจำไป มีกันอยู่บ่อย ๆ อันนี้คือสิ่งที่เป็นบทเรียนที่ดีอยู่แล้ว ควรจะรู้ว่าการเขียนบางอย่างเราควรจะรู้ในขณะที่เขียนเองไม่ใช่várอให้มันพิมพ์ออกไปก่อนแล้วถึงจะมานั่งกลัวเขาฟ้อง เอาเขาฟ้องแล้ว ไปศาล ตัดคุก มันไม่ได้หรอก ควรจะรู้ตัวเอง ทำไมนักเขียนคอลัมน์ทางการเมืองบางท่านนิยมใช้คำนามหรือตั้งชื่อให้ตรงกับนวนิยายจีน เราก็บอกว่าตัวนี้คือตัวนี้ ทำเหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นเรียกว่าทำผิด ถ้าเกิดเขียนตรง ๆ เขาอาจรู้ว่านาย ก ทำผิด แต่พูดว่าก้วยเจ้งทำอย่างนี้มันก็เป็นคนละคน แต่ว่ามันอาจสื่อความหมายให้คนอ่านได้ทำนองเดียวกัน”

อุตร “เป็นเทคนิคในการหลีกเลี่ยง ผมว่าดี ยกตัวอย่างเป็นรูปธรรม เช่น พระเดมิย์ไป, หัวหน้าปลาไหล กรันกรองแล้วว่าเป็นสัญลักษณ์”

(คำถาม) “คุณอุตรเคยเขียนคอลัมน์วิจารณ์หรือไม่”

อุตร “วิจารณ์หนังสือไม่เคยเลย คอลัมน์ประเภทการเมืองก็เคยเขียน ผมเป็นนักหนังสือพิมพ์เก่า ตั้งแต่เมื่อ 30 ปีที่แล้ว ผมเคยทำงานผู้สื่อข่าวพิมพ์ไทย และเป็นบรรณาธิการข่าวต่างประเทศ ประสบการณ์เยอะ”

(คำถาม) “ไหนบอกว่ายังเด็กอยู่แล้วทำไมจึงมีความรู้มากมายก่ายกองพอจะบอกวิธีการเก็บความรู้แล้วก็นำมาบอกให้ผู้อ่านได้บ้างไหม”

อุดร “ไม่ประหลาดหรือครับ เด็กอายุสิบสามยังจบปริญญาโท ก็ผมตั้งสามสิบ ก็อ่านครับ และต้องมีประสบการณ์มาก”

รศ.วันฤทัย “ก็คงจะคล้ายกับที่คุณวาณิชพูดแล้ว อ่านแล้วก็ไปคุย แล้วก็เที่ยวอยู่ในวงเหล้า”

อุดร “ในสมัยเด็ก ๆ ผมอ่านทุกอย่าง ที่ขวางหน้าเลยตั้งแต่ ม.2 เลย ของ ป.อินทรมานิตนี่ทุกเล่ม ตั้งแต่ทานมเตย, ชุดสามเกลอนี่อ่านหมด”

รศ.วันฤทัย “มีคำชมว่าชอบ หนังสือกกาแฟ มาก ไม่ทราบว่าจะเขียนในนวนิยายอีกไหม”

อุดร “ก็ทำอยู่ต่อไป จนกว่าเขาจะเลิกจ้างหรือเปลี่ยนหนังสือไป”

รศ.วันฤทัย “มีเทคนิคในการแปลคอลัมน์ภาษาอังกฤษอย่างไร ช่วยแนะนำสำหรับนักเขียนใหม่ เพื่อจะเริ่มต้นควรจะเริ่มจากเรื่องแนวไหน”

อุดร “เรื่องแนวที่คุณชอบที่สุด คุณอ่านเล่มนี้แล้วติดใจเหลือเกิน อยากให้คนอื่นได้อ่านบ้าง เมื่อแปลแล้วล้มต้นฉบับภาษาอังกฤษซะแล้วมาอ่านภาษาไทยถ้ามันขัดก็แก้ซะโดยไม่ต้องทวนต้นฉบับภาษาอังกฤษ เพราะเรารู้ว่า คำ, ข้อความ นั้นมันถูกแล้ว นี่คือการแปล ผมก็ทำหลายเล่ม เช่นรวมเรื่องสั้น วันคืนหนาว”

รศ.วันฤทัย “คำถามคุณอุดร ถ้าคุณรู้ว่าคอลัมน์ของคุณไม่มีคนอ่านจะรู้สึกอย่างไร และจะอย่างไรต่อไป”

อุดร “ฆ่าตัวตาย คือเลิกเขียน เรื่องนี้มันเป็นเรื่องที่น่าเขียนทุกคนเคยประสบ อย่างนักอ่านไทยเป็นนักอ่านที่ซี้เกียจที่สุดในโลก รองจากลาวหรือเขมร คือไม่เขียนหนังสือถึง น.ส.พ.เลยอย่างคุณวาณิชนี้ คุณวาณิชเคยเขียนลงมติชนเคยได้รับจดหมายแสดงความคิดเห็นบ้างไหม”

วาณิช “ไม่มี”

อุดร “ผมเขียนอยู่ลลนา นานแล้วหลายปี มีจดหมายมาแสดงความคิดเห็นน้อยมาก น้อยเกือบไม่มีเลย แต่พอมาฉบับที่ 230 ที่มีการทนายภาพในหน้าหมาป่า ไอ้โฮ มาเป็นร้อยเลย จะเอารางวัล

รศ.วันฤทัย “รู้สึกเป็นธรรมชาติสักหน่อยของคนไทย หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ เพราะนักศึกษาในห้องนี้มีลักษณะอย่างนี้เหมือนกัน”

(คำถาม) “คุณวาณิช การเริ่มต้นจะเป็นนักเขียนน้องใหม่ในวงการควรจะอย่างไร มีสนามให้ทดลองหรือไม่ สำหรับผู้ที่ไม่เคยเขียนหนังสือเลยจะทำอย่างไรจึงจะได้รับความนิยมจากผู้อ่าน”

วาณิช “ถ้าเริ่มต้นด้วยคำถามตอนนี้ ชาตินี้ไม่ได้เป็นนักเขียนทั้งชาติ คือคนจะเป็นนักเขียน ไม่ต้องไปถามว่าทำอย่างไรจึงจะเป็นนักเขียน จะเป็นโดยตัวเอง เกิดความชอบเกิดความมานะต้องการของมันเองมันเป็นลักษณะ ผมเองไม่เคยคิดว่าจะเป็นนักเขียนเพราะผมไม่เคยถามว่าทำอย่างไร

ไร คือถ้าเป็นนักเขียน เราต้องรู้ว่าเป็นคนชอบเขียนหนังสือ ชอบอ่าน อ่านจนเรารู้ว่า คนนี้มันเขียนหนังสือสู้เราไม่ได้ เราเขียนได้ อย่างนี้เราเขียนได้ แล้วก็ลองเขียนดู เราไม่แน่ใจว่าจะใช้ได้ ตอนนี้อาจจะไปเจอคนวิจารณ์หรือคนอ่านหนังสือ ว่าที่เราเขียนนั้นใช้ได้หรือเปล่า มันใช้ได้เพราะอะไร แต่ประการแรกนี้เขียนก่อน ไม่ต้องห่วงว่าจะต้องไปลงมือ อย่างที่พี่อุตรบอก คือลงมือสิ่งที่ตัวเองถนัดที่สุดคือ *ชีวิตของข้าพเจ้า* *ชีวิตของฉัน* เพราะไม่มีใครรู้ว่าเราดีเท่าตัวเรา *แม่ของหม* อย่างนี้ เรารู้จักแม่เรามากกว่าใคร คนอื่นไม่มีสิทธิรู้จักแม่เรามากกว่า คือเริ่มในสิ่งที่คุ้นเคยที่สุด ใกล้ชิดและไม่ต้องลำบากที่สุด คุณจะเขียนส่งไปลงหนังสือไม่ต้องถามว่าส่งอย่างไรที่ไหน ไม่เอา อย่าไปถาม ไม่ได้เรื่อง อ่านหนังสือ เปิดหนังสือดูว่าเล่มไหน เขามีหน้าอะไรให้เขียน จะไปส่งตรงไหนถึงจะถึงหนังสือเล่มนี้ เช่น คุณเขียนกลอนดีเหลือเกิน ยาว 30 หน้า เขาไม่ลงให้หรือ ทำไม เขาลงหน้าเดียว คุณต้องรู้ว่ากลอนสักบทต้องเป็นหน้าเดียว จะส่งนิยายไปต้องรู้ว่าเขาลงเรื่องทำนองไหน เรื่องอะไร เรื่องสั้นก็ต้องรู้ว่าลักษณะไหนโดยตัวเอง อ่านหนังสือให้แตกเสียก่อน ว่าหนังสือเล่มนี้เขาลงเรื่องอย่างไร”

อุตร “ผมจะเล่าเรื่องจริงให้ฟังสักเรื่อง มีนักแปลหนังสือ พอแปลเสร็จแล้วก็เดินจับ ๆ ไปที่ตลาด ยืนทั้งปีกให้คุณสุวรรณนี่ดูเลย บอกฉันเอามาขาย คุณสุวรรณนี่เป็นบรรณาธิการคนหนึ่งที่สามารขี้ได้ว่าคนนี้เป็นนักเขียนต่อไปได้ คนนี้ไม่ควรเขียนต่อไป นี่คือคุณสมบัติอย่างหนึ่งของบรรณาธิการ ทีนี้ก็ถามว่าคุณจะเอาเท่าไร เธอบอก 5,000 บาท ตกลงชื่อเลย และต่อมานักเขียนคนนั้นก็กลายเป็นคนมีชื่อเสียง งานแปลชื่อว่า *ต้นส้มแสนรัก* ต่อมาคนนั้นเป็นนักแปลที่มีความมั่นใจมาก”

รศ.วันฤทัย “ขอสนับสนุนสำหรับคำถามที่ยกขึ้นมาถามท่านวิทยากรด้วยว่าถ้าเราอยากจะเป็นอะไรเราก็ตั้งใจเป็น แล้วเราก็ทำไปเถอะ และเราก็เห็นเองไม่ต้องถามว่าเป็นได้อย่างไร มีคำถามของคุณวณิชว่าการเขียนคอลัมน์เหมือนกับการเขียนสารคดีหรือเปล่า ถ้าเหมือนกันก็ขอให้พูดถึงรูปแบบและการวางรูปแบบการเขียนคอลัมน์ด้วย”

วณิช “คุณจะเขียนหนังสือ แต่มีแนวคิดถึงรูปแบบและการวางรูปแบบอยู่ในใจมันลำบาก มันเป็นการเรียงความชนิดเก็บตก จะต้องเลือกเนื้อเรื่อง ย่อหน้า คำนำ สรุป คืออ่านหนังสือแล้วนี่หนังสือที่ดีมันมีรูปแบบที่แน่นอนแบบใดแบบหนึ่ง เรื่องสั้นที่ดีไม่จำเป็นต้องเป็นแบบนี้ สารคดีที่ดีไม่จำเป็นต้องเป็นแบบนี้ การเขียนหนังสือสิ่งที่ต้องจำและต้องรู้คือ เขียนทำไม คนอ่านเขาอ่านหนังสือเล่มที่คุณเขียนจบแล้วเขาได้อะไร ต้องรู้ตั้งแต่ต้นจนจบว่าอ่านแล้วต้องการจะบอกอะไรหรือเปล่า อย่าไปนึกถึงรูปแบบว่าต้องเป็นอย่างไรอย่างนี้ ตำราไม่ได้บอกอะไรมาก ลักษณะการเขียนหนังสือจะมีลักษณะรวม ๆ กันอยู่ ผมจำไม่ได้ว่ามีอะไรบ้าง แต่ว่าคำแนะนำดีมาก”

รศ.วันฤทัย “การเขียนคอลัมน์ในเดลินิวส์กับมติชน การหาวัตถุดิบต่างกันอย่างไร เพราะว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับนั้นคนอ่านเป็นคนละชั้น คือ ระดับชาวบ้านกับคนมีภูมิปัญญาสูง”

วณิช “คือคอลัมน์นั้น ความจริงผมไม่ยากแบ่ง ผมเป็นคนที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการเมืองน้อย เพราะฉะนั้น พยายามเขียนเรื่องชาวบ้านเกี่ยวกับปัญหาทั่วไป เช่น น้ำท่วม รถติด แต่ปัญหาของรัฐบาลผมไม่ค่อยยุ่ง จริงอยู่ว่าระดับคนอ่านมันต่างกัน แต่มีบางส่วนที่เกี่ยวกับอยู่ คอลัมน์ที่เขียนจะอยู่กลาง ๆ มันก็พอจะอ่านกันได้ ไม่จำเป็นต้องแยกจนเด็ดขาด ผมเขียนเรื่อง เพลงพื้นบ้านเพราะฉะนั้นผมไม่รู้ว่าคนอ่านเป็นอย่างไรกันบ้าง มีคนอ่านทั้งคนทั่วไป ปัญญาชน แต่เขียนคอลัมน์อย่างนี้ค่อนข้างจะมีปัญหาในการหาวัตถุดิบ เช่น เพลง มันเป็นสัมผัส หรือกลอนค่อนข้างจะง่าย เพราะมันสามารถจะปนได้เยอะ พวกเนื้อไม่มีหรอก มีแต่น้ำกั้นนั้น แต่เดลินิวส์ค่อนข้างจะลำบากเพราะก่อนเขียนจะต้องรู้แน่ชัดว่าตัวเองจะเขียนอะไร เนื้อที่จะเขียนตรงไหน บางตอนเขียนไม่ทันจบก็เติมคอลัมน์ เพราะคอลัมน์หนึ่งเขาให้เขียนประมาณ 1 หน้ากระดาษ คือจะเขียนครึ่งหน้ากระดาษไม่ได้ เขียนหน้าครึ่งก็ไม่ได้ หนังสือสามารถจะหนีบจะถ่างได้ แต่จะต้องไม่มากเกินไป ไม่เกิน 5 บรรทัด ไม่ได้กำหนดเจาะจงคนอ่านแน่นอนว่าอันนี้เขียนเพื่อชาวบ้านอ่าน อันนี้เขียนเพื่อปัญญาชนอ่าน”

คำถาม “เวลาอ่านคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ นักเขียนที่มีชื่อเสียง เช่น โกวิท สัตถาพันธ์ มีคนค้นข้อมูลให้หรือ”

วณิช “อาจมีของคนหนึ่งคนใดเท่านั้น จริง ๆ แล้วโกวิทไม่ต้องใช้ โกวิทเป็นคนที่อ่านหนังสือมามาก เป็นคนที่เก็บหนังสือไว้ พอเขาจะหยิบอะไร รู้ว่ามันอยู่ตรงไหน ค้นตรงนี้นักอันนี้มาเขียน เป็นวิธีที่ทำได้ นักอ่านส่วนมากทำ เขาสามารถยกขุนช้างขุนแผน ยกสามก๊ก ยกหนังสืออะไรต่าง ๆ ได้ เพราะว่าเขารับมาเยอะ โกวิทนี่เป็นนักอ่าน ไม่ใช่ นักเขียนจริง ๆ เพราะลักษณะการเขียนไม่หลากหลาย เป็นนักอ่านที่น่าทึ่งมาก เขาสามารถจะยกอะไรต่าง ๆ มาได้มากมายเสมอ”

รศ. รื่นฤทัย “จำเป็นหรือเปล่าที่ต้องเรียนรู้ประวัติศาสตร์”

วณิช “ไม่จำเป็น การที่เราจะอ่านอะไร เราควรเลือกด้วยวิจารณญาณของตนเอง คืออ่านแล้วเชื่อควรจะต้องมีประสบการณ์สนับสนุนพอสมควร ต้องรู้จักการที่เราจะเชื่อว่านักการเมืองนั้น อย่างผมนั้นผมอ่านข่าวหน้าหนังสือ ผมมีส่วนเชื่อและไม่เชื่อ ผมไม่เคยคิดว่านั่นคือใช่ ๆ คือถ้ามันใช่มันเป็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่า คุณไปอ่านเปรียบเทียบดูซิ มันต่างกันหมด ต้องรู้ว่าหนังสือเล่มนี้มีประวัติเขามีมา เคยดูแล้วว่าค่อนข้างเชื่อถือได้ ตอนจะเชื่อนี้ พระพุทธเจ้าบอกไว้จำได้ไหม ผมก็จำไม่ได้เหมือนกัน ครูเขาสอนให้เชื่อก็เชื่อมา มันไม่ใช่เชื่อเพราะว่า เราสามารถจะเชื่อได้ เชื่อเพราะว่าได้ชิมแล้ว”

คำถาม “ถ้ามีระยะเวลาน้อยในการเขียนคอลัมน์ จะมีวิธีการเขียนอย่างไรให้ได้สมบูรณ์และครบถ้วน”

วณิช “ไม่ได้หรอกครับ มันทำไม่ได้ เวล่าน้อย เพราะการเขียนให้ครบถ้วนต้องไตร่ตรอง ต้องอ่านซ้ำ ๆ ถ้าเผื่อประเภทเขียนหน้าแทนเขียนแล้วส่งเลยมันยาก เพราะมันมีจุดผิดพลาดอยู่เรื่อย”

คำถาม “คุณวณิชและคุณอุคร เทคนิคสำนวนและการใช้อารมณ์ขั้นนั้น สร้างสรรค์มาจากไหน”
อุคร “ผมมาจากสมอง ไม่รู้เหมือนกัน บางทีทันฝึกได้ คือค่อยๆ ฝึกทีละน้อย มันก็แก้กลับขึ้น
คนมีอารมณ์ขึ้น บางทีหยาบโหลน ซึ่งเข้ามาถึงแล้วมันก็น่าอ่าน พอมีอารมณ์ขึ้นครีกรึ้นเขาก็อ่าน
เฉพาะตลกที่มันครีกรึ้น เราต้องอ่านตลกที่นักเขียนระดับบรมชาติแล้วดูว่าเขาสอดใส่อารมณ์
ขั้นกันอย่างไร ฝึกได้”

วณิช “ผมก็เชื่อว่าเป็นไปได้ แต่ผมไม่รู้ว่าจะฝึกได้อย่างไร ผมว่าคำถามนี้ผมไม่เคยตอบสักที
เหมือนเวลาโกรธขึ้นไปบนเวที ถ้าถามว่าทำไมให้ตลกมันไม่ได้ เขาเล่นไปมันตลกเอง คือเขา
มีหลักเกณฑ์ ผมเคยอ่านตำราของรามคำแหง ว่าการเขียนอารมณ์ขึ้นต้องแยกเป็นข้อ ๆ ทำให้
นึกไม่ถึงทำห้กมอะไรต่าง ๆ แต่อ่านตำราแล้วมันก็เขียนไม่ได้หรอก ถึงจะท่องได้ทุกตัวก็เถอะ
แต่มันน่าจะมีอะไรบางอย่างที่วิเคราะห์ได้ คืออารมณ์ขึ้นคุณจะต้องแตกจริง ๆ เป็นต้นว่าตารา
ที่จะเล่นตลกนั้นต้องเล่นได้ทุกบท เขาให้คุณร้องให้คุณต้องร้องให้ ให้โกรธให้อะไรต้องทำได้
ให้เล่นอะไรพิเศษได้ เช่นเล่นกитар์เก่งหรือเป่าขลุ่ยเก่ง มันต้องมีอะไรบางอย่างที่สามารถทำ
ให้คนพื้นที่ได้ สามารถเตรียมพื้นฐานเพื่อที่จะรับอารมณ์ขึ้นที่ตามมา เหมือนกับเขียนหนังสือ
เขียนสะกดตัวไม่ถูก เขียนงก ๆ เงิน ๆ เขียนยังงี้ก็ตีไม่ได้ เพราะขาดมิติที่คุณเขียน การเขียน
ก่อนจะเขียนมีการไต่ถามกันพอสมควร คุณต้องรู้ว่าอันนี้มันทำให้คนอ่านได้หรือเปล่า อย่างที่
พี่อุครนี้อารมณ์ขึ้น ก็มาดลิก ชาวบ้านจะอ่านไม่เข้าใจ เมื่ออ่านซ้ำ ๆ อ่านตามจะเข้าใจ ไม่มีคน...
ชาวบ้านที่ก็อ่านออก เพราะฉะนั้นใครที่อ่านตามไป จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ผมก็
ตอบไม่ได้ว่ามาจากไหน มันก็ควรจะแตกในเรื่องภาษาแล้วการเขียนไม่น่าจะยากเกินไป น่าจะ
นึกได้ง่าย อ่านหนังสือแล้วก็ไปเขียนไว้ เริ่มหัดเขียนโจ๊กก่อนก็ได้ ว่าเรียบเรียงได้อย่างที่เราต้อง
การหรือเปล่า ตลกไทยมีมากมาย มหาศาล โดยเฉพาะตลกชาวบ้าน ๆ แต่มันอยู่ที่ว่าเราอยู่ใน
ระดับนั้นหรือเปล่า เราอยู่ในระดับที่จะแยกแยะได้หรือเปล่าว่าอันนั้นมันโหลนหรือหยาบคาย ไม่
สนุกไปซะทุกคราวมันคงไม่ได้ เราสามารถจะแก้ไขได้หรือเปล่า เราจะกำหนดรสนิยมการอ่าน
ได้หรือเปล่า คือมันมีรายละเอียดมากกว่านี้ ผมก็ไม่เข้าใจ ผมจะขึ้นเวที ขึ้นไปแล้วไม่รู้เหมือน
กันว่าจะตลกตอนไหน ค่อย ๆ ไปเดี๋ยวก็ตลกเอง บอกไม่ถูก”

รศ. รื่นฤทัย “เราใช้เวลาว่างเลยมามาก แม้จะมีคำถามอยู่อีก ขอกราบขอบพระคุณท่านวิทยากร
ทุกท่าน”

พิมพ์ที่... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.

วรรณกรรมศึกษา

TH43142038

40.00 B